

Révleányvári erdők HUBN20079
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési
terület
fenntartási terve

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából készítette:
Zöld Akció Egyesület
2015.

Szakmai koordinátor

Zsolyomi Tamás

Farkas Tünde

Közreműködő szakértők

Barati Sándor

Spéder Ferenc

A fenntartási terv a Földművelésügyi Minisztérium költségvetési fejezet „Természetvédelmi kártalanítás” elnevezésű fejezeti kezelésű előirányzat keretéből elvégzendő természetvédelmi állapotfelmérési, kármegelőzési és kezelési intézkedések meghatározására irányuló feladatok ellátásának keretében készült.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai	4
1.1.Név.....	4
1.2. Azonosító kód.....	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű élőhelyek*)	4
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	5
1.7.1 Természetvédelmi kezelési terv.....	5
1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)	5
1.7.3. Körzeti erdőterv és üzemterv	5
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	6
1.7.5. Vízyűjtő-gazdálkodási terv	6
2. Veszélyeztető tényezők.....	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	9
3.1.Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3.2 Kezelési javaslatok	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése	9
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	9
3.2.1.2. GYEPEK.....	10
3.2.1.3. ERDŐK.....	14
3.2.1.4. CSERJÉSEK.....	30
3.2.1.5. SZÁNTÓK, AGRÁR ÉLŐHELYEK	32
3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	33
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések, kutatás monitorozás.....	33
3.2.4. Mellékletek.....	34
3.3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	36
3.3.1. Agrártámogatások	36
3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	36
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	37
3.3.2. Pályázatok	38
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	38
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	39
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció.....	40
1.1. Környezeti adottságok.....	41
1.1.1. Éghajlati adottságok	41
1.1.2. Vízrajzi adottságok	41
1.1.3. Talajtani adottságok.....	41
1.2. Természeti adottságok	42
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	43
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	46
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok.....	46
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	48
1.3. Területhasználat	49
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	49
1.3.2. Tulajdonviszonyok	49
1.3.3. Területhasználat és kezelés	49
1.3.3.1 Erdőgazdálkodás	49
1.3.3.2 Vadgazdálkodás.....	52
1.3.3.3 Vízgazdálkodás.....	52
1.3.3.4 Turizmus	53
1.3.3.5 Ipar	53
1.3.3.6 Infrastruktúra	53
2. Térképek.....	54
2.1. Észrevételek a révéányvári erdők HUBN20079 Natura 2000 terület fenntartási tervével kapcsolatban.....	61

1. A terület azonosító adatai

1.1 Név

Tervezési terület neve:	Révleányvári erdők kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület
-------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20079
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	365,06 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (kiemelt jelentőségű jelölő élőhely*)

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése
91F0*	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Lácacséke	Borsod-Abaúj-Zemplén	46,49	2.8%
Révleányvár	Borsod-Abaúj-Zemplén	308,26	18,7%

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat		Országos ökológiai hálózat	A tárgyi Natura 2000 terület teljes egészében az országos ökológiai hálózat övezet része magterület besorolással.	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

Nincs az érintett Natura 2000 területen kihirdetett természetvédelmi terület

1.7.2. Településrendezési eszközök (Országos Rendezési tervkataszter szerint)

Település	Típus	Határozatszám
Lácacséke	Települési fejlesztési koncepció Helyi építési szabályzat Településrendezési terv	73/2005. (11.24) határozat (teljes t.)
Révleányvár	Nincs érvényes településrendezési terve	

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A jelenleg érvényben levő körzeti erdőtervet a már hatályát veszített 1996. évi LIV. tv. alapján készítették el. A természetmegőrzési területet érintő körzeti erdőtervet (a körzet nevét, az érintett településeket, az erdőterület-adatokat és az erdőtervezések évét) az alábbi táblázat foglalja össze:

Erdőtervezési körzet	Érintett települések	Aktuális erdőterület (ha)	Erdőtervezés éve	Következő erdőtervezés éve
Bodrogközi	Lácacséke	228,98	2007	2017
Bodrogközi	Révleányvár	622,09	2007	2017
Összesen:		851,07		

Az erdőgazdálkodók részére kiadott erdőgazdálkodási üzemtervek (a 2009. évi XXXVII. tv. életbe lépése után: erdőtervek) elvi szintű érvényessége a korábbi erdőtervezés évét követő évtől számított 10 év, de az új erdőtervek az érvényesség lejártától függetlenül már az új ütemezés szerint készülnek (ha a régi erdőterv lejárt, az új

pedig nem készült el, akkor a gazdálkodó erdőterv-megállapítás révén biztosíthatja folyamatos gazdálkodói tevékenységét).

Jelenleg érvényben lévő erdőterv:

A Bodrogközi erdészeti tervezési körzeti második erdőterve 2008. január 1.-2017. december 31. Törzskönyvi száma: 9/2008.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület a II/4. Tiszamenti Átmeneti Vadgazdálkodási Körzet része.

Vadászatra jogosult: 660510 sz. Földtulajdonosi Vadászati Közösség (Képviselő: B. M. Tiszamenti Kft. 3976 Lácacséke, Szerfástelep)

Vadgazdálkodási üzemterve érvényes 2007. június 25.-2017. február 28. Jóváhagyta: B-A-Z megyei MgSzH Földművelésügyi Igazgatóság Vadászati és Halászati Osztálya, Miskolc Blaskovics u. 24.

1.7.5. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

2-4. Bodrogköz alegység Vízyűjtő-gazdálkodási terve 2010. Közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (VKKI) és Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

2.Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%) ill. állományméret	Milyen közösségi jelentőségű élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B02.03	Erdei aljnövényzet eltávolítása	M	45,7	91F0*: Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>) 91G0: Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercetum petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal 91E0: Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), A cserjeszint kiirtása a gyepszint gyomosodását eredményezheti és helyet ad idegenhonos fajok előfordulásának, pl: zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), fekete dió (<i>Juglans nigra</i>).
B02.01.02	Erdő felújítása idegenhonos fajokkal	M	45,7	91F0*, 91G0, 91E0 Csökkenti a honos állományok természetességi állapotát.
B02.04	Lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása	M	45,7	A nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) élőhelyén a holtfa eltávolítás kismértékben veszélyezteti a fajt.
B07	Egyéb erdészeti tevékenység (véghasználat)	M	45,7	A nagyobb kiterjedésű véghasználatok és a holtfa eltávolítás kismértékben veszélyeztetik a nagy szarvasbogarat (<i>Lucanus cervus</i>). Véghasználatok területéről több évtizedre eltűnik a faj.
F03.01	vadászat	L	96,2	91F0*, 91G0, 91E0 Zavarás, inváziós növényfajok terjesztése a szórókon (általános élőhelyi leromlás)
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	45,7	Gyomosítja, átalakítja az eredeti vegetáció fajösszetételét, minden közösségi jelentőségű élőhelyen előfordulnak. (fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), fekete dió (<i>Juglans nigra</i>), amerikai kőris (<i>Fraxinus pennsylvanica</i>), lepényfa (<i>Gledistia triacanthos</i>), vörös tölgy (<i>Quercus rubra</i>), bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>))
K01.03	Kiszáradás	H	45,7	A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) állomány nagyságát a Natura 2000 területen elsősorban a szaporodó helyek hiánya korlátozza. A kiszáradás csökkenti az egyébként kis létszámú, de stabil állományt.
M01.02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	45,7	A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) állomány nagyságát a Natura 2000 területen

				elsősorban a szaporodó helyek hiánya korlátozza. Az aszályos és szélsőségesen alacsony csapadékú időszakok csökkentik az egyébként kis létszámú, de stabil állományt.
--	--	--	--	---

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

Potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentőség	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
H01.05	Diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági, vagy erdészeti tevékenység miatt.	M	100	A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) táplálékbázisát képező ízeltlábúak irtása negatívan hathat a fajra (táplálkozási lehetőségek beszűkítése, indirekt toxicitás). A szennyezés miatt a rovarvilág, így a nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>) állomány is csökkenhet.

Jelmagyarázat: H: magas jelentőségű, M: közepes jelentőségű, L: alacsony jelentőségű

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

- A keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*) (91F0) és az enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0) esetében őshonos fafajú, az élőhelytípusnak megfelelő cserje- és gyepszinttel rendelkező, elegyes, vegyeskorú, vertikálisan tagolt, mozaikos, idegenhonos fajktól mentes, holtfában és mikroélőhelyekben gazdag, idős állományrészeket is tartalmazó erdők megőrzése, kialakítása és fenntartása.
- Közösségi jelentőségű fajok – nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és egyéb védett fajok populációinak megőrzése, életfeltételeinek biztosítása, megőrzése, javítása.
- A terület táji értékeinek megóvása. Az élőhelyek megváltoztatásával, rongálásával járó tevékenységek és területhasználatok megakadályozása.
- A terület táji értékeit, a természeti és kultúrtörténeti értékekkel együtt szükséges védeni.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek lehatárolása az egyes azonos kezelést igénylő élőhelyek (Á-NÉR szerinti elkülönítés) összevonásával jött létre. A vonatkozó térkép a 3.2.5. fejezetben található.

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

- A területen bányatelek nem fektethető, valamint bányanyitás nem támogatható.
- A területen az új utak nyomvonalát lehetőség szerint a Natura 2000 területen kívülre, vagy meglévő utak nyomvonalára lehet tervezni, de minden esetben az lgazgatósággal előzetesen egyeztetni szükséges.
- Natura 2000 jelölő élőhelyen szennyvíz-tisztítótelepek elhelyezésére ne kerüljön sor.

- Távközlési tornyok, szélerőművek, nagyméretű reklámtáblák elhelyezése nem javasolható a területen.
- Szeméttelepek Natura 2000 jelölő élőhelyeken nem létesíthetők, az illegális szemétkerakásokat fel kell számolni.
- A turisztikai célú fejlesztéseket – pl. turistautakat, pihenőket, kilátótornyokat – minden esetben egyeztetni kell az igazgatósággal.
- A mederben és mederrézsűben csak olyan mértékig javasolt a felnövő cserjék és bedőlt fák eltávolítása, ami a 91E0* és 91F0 élőhelyet nem veszélyezteti. Csak a mederbe bedőlt, illetve a kisvízi mederben felnövő cserjék és fák eltávolítása javasolt.
- A területen a táborozás nem lehetséges.
- Kutatás csak ellenőrzött módon, a természetvédelmi hatóság engedélyével, a természetvédelmi kezelő hozzájárulásával végezhető.
- Mesterséges vízkivétel a területen nem támogatható.
- Vadgazdálkodás során szóró gyepe és tisztásra nem telepíthető, preferált etető anyagok: kizárólag tiszta (kihelyezés előtt külön átrostált) szemes vagy csöves kukorica, valamint talajrárakódásoktól megtisztított répa, illetve darabos lédús takarmány (pl. alma).
- Az elektronikus hírközlési építmények, a postai létesítmények elhelyezése esetén a vonatkozó jogszabályok előírásai érvényesek.
- A falopások megakadályozása az érintett területeken.
- A Natura 2000 kijelölést megelőzően elfogadott településrendezési tervek esetén a Natura 2000 területen található, meglévő épületek, építmények vonatkozásában (vízmű, major, tanya, stb.) a Natura 2000 terület fenntartási céljainak elérését nem veszélyeztető vagy nem sértő és a Natura 2000 terület jelölésekor jogszerűen, jogerős engedélynek megfelelően folytatott tevékenység folytatható.
- A településrendezési tervben szabályos módon, Natura 2000 kihirdetés előtt elfogadott beépítésre szánt terület kiterjedése és szabályozása esetében az adott területen a rendezési tervben meghatározott kiterjedésű területen, megadott beépítési százalékkal, meghatározott szabályozási értékekkel rendelkező épületek, építmények, komplexumok kialakíthatók. Azonban azoknak a paramétereknek a tekintetében, amelyeket a helyi építési szabályzat nem szabályoz, vagy egy intervallum megadásával szabályoz, ott a nemzeti park igazgatósággal is egyeztetett módon, hatósági engedélyezési eljárás keretében a Natura 2000 kijelölés céljait szolgáló korlátozások léphetnek életbe.

3.2.1.2. Gyepek

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gyepek esetében legfontosabb feladat a nyílt, inváziós és gyomfajoktól mentes, természetes növénytakaróval fedett élőhelyek megőrzése, fenntartása. Ezen cél elérése érdekében elengedhetetlen antropogén hatásra kialakuló gyakori tüzeseteket megelőzése, a megfelelő és kímélő agrotechnika kiválasztása, a jelölő fajok életmenetét, virágzását, fészkelését és fiókanevelését figyelembe vevő kaszálási időpont megválasztása. A legeltetés csak a kevésbé sérülékeny területeken képzelhető el.

A vadgazdálkodási létesítmények (sózó, szóró, vadetető) gyepeken történő elhelyezését a gyomosító, a vadak koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt el kell kerülni.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/ 2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer megállapításáról szóló 50/2008. (IV. 24.) FVM rendelet szerinti előírásokat a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs kifizetéseknél is alkalmazni kell. A támogatás igénybevétele esetén kötelezően alkalmazandó a „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” feltételrendszere.

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó rendelkezéseket a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény is megállapít, ezeket is be kell tartani.

306/2010 Kormányrendelet a levegő védelméről az égetésre vonatkozó előírások.

259/2011. (XII.7) Korm. rendelet, mely többek között a tűzvédelmi birságról is szól.

Vízügyi szempontból a 1995. évi LVII. törvény, 83/2014 (III.14) Korm.rendelet, 482/2013 (XII.17) és 120/1999. (VII.6) Korm rendeletek.

Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: jellegtelen üde gyepek, magaskórósok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

OB: jellegtelen üde gyepek

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhely tartósan magas vízállású, nemes nyáras és honos fiatalos erdőrészek között. Jellegtelen mocsári növényzet.

Területén a kaszálás mellett a legeltetés is elképzelhető megfelelő létszámú (0,2-0,3 SZA (azaz, számosállat)/ha) szarvasmarhával. A legeltetés módszerét, a legelő állat mennyiségét, az állatok legelőterületen való tartózkodásának időpontját és intervallumát azonban a nemzeti park igazgatósággal (NPI) egyeztetni kell. Ezeken a területeken a NP igazgatósággal egyeztetett legelési terv készítése az optimális megoldás.

Kaszálás esetén

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	Mindkettő lehetséges, de csak az egyik választható adott évben. Egyszerre nem javasolt a túlhasználat elkerülése miatt.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
Gy75	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.	
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.	
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.	
GY94	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.	
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.	
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.	
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.	
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	
Kód	Vadgazdálkodásira vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	

Legeltetés esetén

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
GY01	Felülvetés nem megengedett.	
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.	
GY09	Fogasolás nem megengedett.	
GY10	Tárcsázás nem megengedett.	
Gy11	Hengerezés nem megengedett.	
GY13	Kiszántás nem megengedett.	
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.	
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.	
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.	Mindkettő lehetséges, de csak az egyik választható adott évben. Egyszerre nem javasolt a túlhasználat elkerülése miatt.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.	
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.	
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.	
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.	
GY44	A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
GY45	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.	
GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.	
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.	
GY67	Legeltethető állatfajta: szarvasmarhafélék	szarvasmarha
Gy105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.	
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.	
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.	
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	

3.2.1.3. Erdők

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területre készített körzeti erdőtervek 2008-ban készültek így bennük a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok hosszú távú fenntartásának szempontjai részben már megjelennek. (Érvényes erdőterv: Bodrogi Erdészeti Tervezési Körzet Erdőterve, 2008.01.01.-2017.12.31.)

A jelölt élőhely típusokba sorolt erdők kedvező természetességi állapotú (természetes és természet szerű erdő, illetve esetleg származék erdő besorolású) állományainál törekedni kell a Natura 2000 rendeltetés elsődleges rendeltetésként való megállapítására.

Természetes erdőtülsulások nem, a természetközeli is csak kis területi aránnyal jelennek meg. Puhafás ligeterdők (J4) kis kiterjedésben, a területet meghatározó keményfás ártéri erdőkkel (J6) közvetlen érintkezve fordulnak elő. Természetességüket az idegenhonos fajok telepítése és spontán megjelenése rontja (fehér akác, nemes nyár, fekete dió).

A puhafás és keményfás ligeterdők területarányát a nemesnyaras és akác állományok rovására növelni szükséges.

Meglevő ligeterdők helyén a továbbiakban idegenhonos állományok nem alakíthatók ki.

Az erdőkben természetvédelmi szempontokon alapuló, természet szerű erdőgazdálkodás folytatása.

A faállományok koreloszlásnak növelése kisebb erdészeti területegység (erdőtag, erdőrészlet) szintjén is.

Az idegenhonos erdőállományokat fafajösszetételében és/vagy állományszerkezetében a potenciális erdőtülsulásnak megfelelően történő átalakítása.

Az üzemmódok közül a területen kívánatos a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok (átalakító, szálaló, illetve faanyag-termelést nem szolgáló üzemmód) minél nagyobb területen való alkalmazása.

A terület területére vonatkozó további általános gazdálkodási/kezelési előírások az Evt. általános szakmai irányelveiből, a Tvt. általános élőhelyvédelmi irányelveiből, illetve jelölt típusok esetén a Natura 2000 státusból (lásd 275/2004. Korm. rendelet) vezethetők le.

A sérülékeny termőhelyen álló, véderdő jellegű és általában természetvédelmi szempontból is jelentős erdők kisebb, önálló erdőrészletként nem leválasztható állományaiban – az erdőrészlet egészéhez viszonyítva – differenciált erdőkezelést kell biztosítani. A véderdő jellegű foltok általában aktív gazdálkodás nélkül, a természetes erdődinamikai folyamatokra alapozva tartandók fenn, a kezelési feladatok e helyeken az idegenhonos fafajok kiszorítására, a vadkárosítás megelőzésére, a felújulási folyamat segítésére, illetve esetleg a közutak, árvízvédelmi töltések melletti 20-30 m széles erdősávok gondozására terjednek ki.

A beavatkozásokkal érintett erdők állománynevelése (tisztítások, gyérítések) során az őshonos elegyfajok egyedei kímélendők, visszahagyandók. Idegenhonos fafajokkal egyes erdőkben a munkákat az őshonos fafajok megtartásával, az idegenhonos fafajok rovására kell elvégezni. A nevelési munkák során kerülni kell az egyenletes hálózatot kialakító, szerkezet-homogenizáló jellegű beavatkozásokat, törekedni kell a szerkezeti változatosság (alsó lombkoronaszint, cserjeszint, böhöncök, mikroélőhelyek, stb.) megtartására, fokozására.

Őshonos fafajú erdőkben, vágásos és átalakító üzemmódba sorolt erdőknél a termőhelyi viszonyok és az állományok egészségi állapota függvényében a lehető

legmagasabb vágáskorok alkalmazását kell célul kitűzni. Gyorsan növő fajok állományaiban 40-70 év, lassan növő fajok állományaiban pedig 90-140 év közötti vágásérettségi szakaszok határozhatók meg.

A természetmegőrzési területen belül az állománytípusok jövőbeni kívánatos arányát és térbeli mintázatát a potenciális természetes erdőtársulások eloszlása határozza meg. Az erdőterületeken belül található idegenhonos fajú erdők főként nemes nyarasok és akácok a ligeterdők helyén, vagy keményfás erdőterületen nőnek. Jövőbeni kívánatos átalakításuk az őshonos, termőhelynek megfelelő faállománytípusok növekedését eredményezné. Az idegenhonos fajú erdők fajokcserés átalakítása természetvédelmi szempontból távlatilag indokolt, így annak támogatási rendszeren keresztül való ösztönzése fontos feladat.

Őshonos fajú erdőkben, erdőfelújítások során a tarvágások mellőzése és a minél vegyeskorúbb, változatosabb állományokat eredményező (folyamatos erdőborítás melletti gazdálkodást/kezelést lehetővé tevő) természetes felújítási módok alkalmazása lehet az irány. Legfontosabb célként a rövid idő (5-15 év alatt) alatt végigvezetett, egyenletes bontáson alapuló, ismét egykorú, homogén állományokat produkáló ernyős felújítóvágásoktól való eltávolodást lehet megfogalmazni, s helyettük a 30-60 évre elnyújtott, egyenlőtlen (lékes-csoportos-foltos) beavatkozással végzett felújítóvágások (egyes ligeterdő-állományokban a szálalás) alkalmazását kell szorgalmazni. Idegenhonos fajú erdők esetében elsődleges cél azok őshonos állományokká történő cseréje, ezért a felújítási lehetőségek között mindenképpen szerepelnie kell a terület potenciális vegetációját tükröző, őshonos, elegyes célállománynak is.

A távlati célállomány-típusok minden erdőterületen a termőhelyi viszonyoknak megfelelő, őshonos fő- és elegyfajok alkotta, a potenciális természetes erdőtársulásoknak megfelelő állománytípusok lehetnek. A terület jellemzői alapján a fontosabb célállomány-típusai a következők: fűz-nyár ártéri erdő, keményfás ártéri erdő, gyertyános-kocsányos tölgyes.

Kulcseleme az őshonos fajú erdők jó állapotban való fenntartásának az alkalmazott fakitermelési és közelítési technológia. A teljes fában vagy hosszúfában történő vonszolásos közelítés nagyon sok kárt okozhat a visszamaradó állományban, az aljnövényzetben, az erdőtalajhoz kötött elforduló mikroélőhelyekben és magában a talajban is. Minél nagyobb arányban szükséges tehát a faanyag megemelt formában való mozgatása, illetve a kíméletes közelítési módok (ideértve a lovas közelítést is) alkalmazása. Fontos szempont továbbá a fakitermelési munkák (faanyag-felkészítés, faanyag-mozgatás, vágásterület-rendezés) időpontjának, időjárási körülményeinek, illetve talajállapotának megválasztása: ezeket a feladatokat elsősorban a fő vegetációs és költési időszakon kívül (augusztus 15. és március 15. között) kell elvégezni.

Az erdők jó természetességi állapotának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, valamint az erdei biodiversitás-védelméhez hozzátartozik a mikroélőhelyek megtartása és bővítése is. A mikroélőhelyek részben termőhelyi eredetűek (pl. erek, kisvízállások), részben a faállomány-szerkezet függvényében vannak jelen (pl. gyökértányérok, álló és fekvő holtfa, facsonk, hasadt-törött fák, üreges-odvas-taplós törzsek, kéreglevélások). Közülük kiemelkedő jelentősége van a holtfa különböző formáinak (jelenlététől számos élőlénycsoport léte, lokális megmaradása függhet), így a gazdálkodási célzatú beavatkozások során az álló és fekvő holtfa egy része (elsősorban a vastagabb, 15 cm törzsmérő feletti holtfa, hektáronként 5-20m³ mennyiségben) visszahagyandó.

Az erdőkben folytatott gazdálkodási/kezelési célzatú beavatkozások során minden esetben tekintettel kell lenni a Natura 2000 jelölő fajok (és természetesen más értékes, védett fajok) populációnak megőrzésére, életfeltételeik biztosítására. Az egyes növény- és állatfajok érdekében fogantatható intézkedések: az észlelési hely, fészkelőhely,

szaporodási hely és környékének gazdálkodás alóli (időszakos vagy teljes) mentesítése, az adott élőlénycsoport számára szükséges szubsztrát/közeg (pl. holtfa, odú, cserjeszint, táplálkozási kapcsolatok révén releváns fafaj) megtartása-megjelenítése, az egyéb veszélyeztető tényezők elhárítása.

Az ország más vidékein tapasztalható erőteljes vadkár a területet nem jellemzi. Az erdőfelújítások, erdőtelepítések túlnyomó része mechanikai vadvédelem nélkül is sikeres. A vadállomány okozta károsítás mértéke alacsony.

A térségbeli vaddisznó-populáció főleg taposással, a feltalaj feltúrásával-átforgatásával, makkfelszedéssel, a csemeték kitűrésével okozhat kárt, míg az őz- és gímszarvas-állomány a felferődött újulat rágásával, hántásával, szelektálásával képes blokkolni az erdődinamikai, illetve felújulási folyamatokat.

A vizsgálati területen belül felmerülő, erdőgazdálkodási tevékenységre visszavezethető veszélyeztető tényezők mérséklése vagy megszüntetése a fentebb ismertetett irányelvek alkalmazásával jórészt biztosítható.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

Az erdők és fásítások esetében az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény előírásai és a Bodrogközi erdészeti tervezési körzet erdőterve által előírt vonatkozó erdőgazdálkodási szabályok kötelező érvényűek.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet a támogatás igénybe vétele esetén kötelező.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/ 2004. (X.8.) Korm. rendelet előírásai erdők esetében is kötelező érvényűek. Ezen előírásokat külön nem jelezzük a részletes javaslatok között.

Önkéntesen vállalható előírások

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Honos fafajú, edafikus erdők (ligeterdők)

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91F0* Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercetum petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

K1a: Gyertyános-kocsányos tölgyesek

J4: Fűz-nyár ártéri erdők

J6: Keményfás ártéri erdők

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az élőhely különleges, speciális a fajösszetétele, nagyon sérülékeny. Az erdészeti tevékenység során a lábonálló fák megőrzése fontos és a terület érintetlenségét

biztosítani kell. Arra különösen vigyázni kell, hogy a terület élőhelyén a mozaikosság megmaradjon. A területre tájidegen fajok bekerülése az élőhely átalakulását okozhatja, ami miatt a terület jellege is megváltozhat, ezeket vissza kell szorítani. Az utóbbi évek telepítéseinek jelentős része már őshonos fajokkal történt, megcélózva a természetközeli és természetes állományok fennmaradását.

Az érintett állományokra – azok elhelyezkedése és mérete miatt – elsősorban minimális beavatkozással érintendő élőhelyekként és nem természeti erőforrásként (hasznosítható faanyagot tartalmazó erdőkként) kell tekinteni.

Az erdészeti, illetve fakitermelési munkák során az elegyesség és az állományszerkezeti változatosság megtartása-fokozása, a drasztikus beavatkozások mellőzése, illetve az állományokhoz kötődő mikroélőhelyek kímélete emelhető ki.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.	
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.	
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása.	
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E06	Idegenhonos fafajok további telepítésének mellőzése.	
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével	
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.	A jelölő élőhelytípusok által borított terület kb. 5%-án.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a	

	tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	Nem védett, Natura 2000 erdőterületen egészségügyi termelésnél legalább 5 m ³ /ha álló holtfa, törzskiválasztó- és növedékfokozó gyérítés, tarvágás, felújítóvágás bontó- és végvágása, készletgondozó használat, szálalóvágás, szálalás és egyéb termelés esetén legalább 5-20 m ³ /ha álló holtfa visszahagyása kötelező.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Az erdősítések ápolását a lakott fészkek 300 méteres sugarú körén belül a természetvédelmi kezelésért felelő szerv munkatársaival egyeztetni szükséges
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (többségében 30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.	
E24	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	Az inváziós fajok eltávolítását, visszaszorítását biztosítani szükséges.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közállításának korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre	

	szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolítása.	
E32	A táj- és termőhelyhonos fajú faállomány tarvágások véghasználatakor csak kisebb, legfeljebb 0,5 ha-os összefüggő vágásterület alkalmazása, egymástól minél távolabb olyan módon, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.	Csak a J4 ÁNÉR élőhelyen értelmezhető. Kocsányos tölgy tarvágások felújítása tilos
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	K1a és J6 ÁNÉR kategóriákra vonatkozólag.
E34	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfajokból származó életképes, magászó fa megőrzésével.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének mellőzése.	
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálaló vágás alkalmazása.	A jelölő élőhelytípusok által borított terület minimum 5%-án.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzsérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E48	Mesterséges felújítás, illetve pótlás esetén géppel részleges talaj-előkészítés.	
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése	
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal.	
E52	Őshonos fajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.	
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal	

E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állomány-kiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.	
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lág- és fásszárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer – használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, fásszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pont-permetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag	

	tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása.	Őshonos faállományú erdők esetén a nagy kiterjedésű, egybefüggő erdőfelújítások, valamint a nagy kiterjedésű egykorú állományok kialakulásának elkerülése, egyenletes koreloszlás közelítése, idős állományok jelenlétének folyamatos biztosítása.
E87	Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód fenntartása.	
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.	
E94	Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével.	
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA0 1	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

Élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az állományok hosszú távú fenntartása elsősorban a kapcsolódó területek védőfunkciójának biztosításával lehetséges, így ezeken a szomszédos területeken olyan típusú élőhelyfejlesztési lépések (pl. szántó-gyep konverzió, gyomos területek rendszeres kaszálása) javasolhatók, melyek a ligeterdők táji szintű ökológiai hálózatba illesztését, illetve a gazdálkodási környezet melletti fenntartását egyaránt megoldják.

A jelölő élőhely termőhelyein jelentős mértékben fordulnak elő nemesnyáras és akácos faállományok, amelyeket javasolt lenne hosszútávon átalakítani a termőhelynek megfelelő, őshonos faállománnyá, pl. kőris elegyes kocsányos tölgyessé, elegyes kőrisessé (mezei szil, vénic szil, fehér és törékeny fűz stb. eleggyel).

Önkéntesen vállalható előírások

(a)Kezelési egység kódja: KE-3

(b)Kezelési egység meghatározása: Idegenhonos fafajú ültetvények, idegenhonos fafajokkal elegyes erdők, jellegtelen erdők

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

S1: akácültetvények

S2: nemesnyarasok

S3: egyéb ültetett tájidegen lombos erdők

S5: egyéb ültetett tájidegen fenyvesek

RB: őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC: őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

(d) Kezelési javaslatok indoklása

A nagy kiterjedésű nemes nyár és akác ültetvények, kisebb részben telepített feketediósok és telepített fenyvesek és elegyes állományaik degradált élőhelytípusok. Alapvető fontosságú ezek fokozatos átalakítása honos fafajú erdőkké. Ennek érdekében a szórványosan megjelenő őshonos lombos fafajok a nevelővágások során (akár az állományok alsó szintjében is) visszahagyandók, valamint a véghasználatok során (hagyásfaként vagy hagyásfa-csoportként) kímélendők.

Az akáctuskók és -sarjak vegyszeres kezelésére gondot kell fordítani, az őshonos lombos fafajok csemetéit intenzív ápolással kell akácsarjak és a vágásnövényzet fölé segíteni.

Az elegyetlen, mértani hálózatba ültetett állományok alsó szintjében található inváziós fa- és cserjefajok irtása, lehető legnagyobb mértékű visszaszorítása javasolt.

A honos fafajú erdők helyén kialakított vagy spontán kialakult ültetvények, idegenhonos erdők szerkezete rontott, egyhangú, cserje és gyepszintje szegény, gyomfajokkal terhelt. Az ilyen jellegű erdők faunája is szegény. Az idegenhonos fajok kiszorítása és a spontán terjedés a természetes élőhelyeket is degradálja, veszélyezteti. Mindenképpen átalakítás javasolt.

A honos fafajú jellegtelen erdők esetén az állományok idegenhonos fajainak visszaszorítása, és a honos fajkészlet diverzifikálása javasolt.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.	
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.	
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése	

	az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljeskörű kímélete.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Az erdősítések ápolását a lakott fészkek 300 méteres sugarú körén belül a természetvédelmi kezelésért felelő szerv munkatársaival egyeztetni szükséges.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).	Az erdészeti hatósági nyilvántartásban szereplő meglévő utakon kívül
E28	Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.	
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.	
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolások közelítésének megelőzése.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között lehetséges.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja. Távlati célállomány csak táj- és termőhelyhonos célállománytípus lehet.
E54	Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja. Távlati célállomány csak táj- és termőhelyhonos célállománytípus lehet.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal	Amennyiben a gazdálkodó vállalja. Távlati célállomány csak táj- és termőhelyhonos célállománytípus lehet.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal	

E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.	
E64	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).	A fakitermelési, erdőfelújítási technológiai figyelembe vételével.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágú szárú: május-június, fás szárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fás szárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, artéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.	
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő	

	elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E77	Az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítása során tekintettel kell lenni a túlzott mértékű kitermelés okozta lékesedés elkerülésére a kitermelésre kerülő egyedek kijelölésével vagy a kitermelt idegenhonos fajok egyedeinek helyén, kézi munkával, talaj-előkészítés nélkül, mesterséges felújítás elvégzésével.	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	
E81	Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon.	
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	
Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok		
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.	

(e) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Véghasználatot követően fafajcserés átalakítás végzése javasolható, melyhez jelenleg is elérhető támogatás áll rendelkezésre.

A levágott területeken a termőhelyi viszonyok ismeretében részleges talajelőkészítést (pásztás talajmunkálás) követően elegyes gyertyános-kocsányos tölgyes, mélyebb fekvésekben elegyes fűzes fiatalosok kialakítása javasolható. Alkalmazható elegyfafajok: vénic szil, magyar kőris, hazai nyár- és fűzfajok.

Nemesnyarasok esetében a későbbi véghasználatot követően a nemesnyaras helyén őshonos fafajú (potenciálisan kocsányos tölgy, magas kőris, fehérűz, törékeny fűz, mézgás éger fafajokból álló) erdősitést kell létrehozni. Az átalakítást teljes talajelőkészítés nélkül, pásztás talajmegmunkálással lehet majd elvégezni.

A tarvágásos véghasználatot megelőző időszakban az állomány alá a termőhelyi viszonyoknak megfelelő (fentebb említett) őshonos lombos fafajok sorokba vagy csoportokba beültethetők, s így akár a nemesnyaras fokozatos átalakítása is lehetséges.

A tarvágásos véghasználat során az előforduló őshonos lombos fafajok egy része hagyásfaként vagy hagyásfa-csoportként visszahagyandó.

A fenyvesek után a termőhelyi viszonyok ismeretében részleges (padkás) talajelőkészítést követően elegyes gyertyános-kocsányos tölgyes fiatalosok kialakítása javasolható. Alkalmazható elegyfafajok: vénic szil, magyar és magas kőris, hazai nyár- és fűzfajok.

Az akácletermelés után az akáctuskók és sarjak vegyszeres kezelésére gondot kell fordítani, az őshonos lombos fafajok csemetéit intenzív ápolással kell az akácsarjak és a vágásnövényzet fölé segíteni.

Önkéntesen vállalható előírások

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: fiatalosok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P1: őshonos fajú fiatalosok

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Az erdőfelújítások során az idegenhonos fajok előretörésének megakadályozása miatt gondoskodni kell róla, hogy maximum 2 vegetációs időszakban álljon fedetlenül a vágásterület, ezután az erdősítések első kivételéről feltétlenül gondoskodni szükséges. A mesterséges erdősítések során – a talaj szerkezetének, a talajban, illetve annak felszínén áttelelő rovarfauna, valamint az őshonos növénytakaró védelme érdekében – kerülendő a teljes talajelőkészítés, ehelyett a pásztás talajelőkészítést kell előtérbe helyezni.

Az erdőfelújítások során valamennyi erdősítés célállománytípusai között meg kell jelennie a terület potenciális, őshonos vegetációját tükröző erdősítési célállománynak is. Védett természeti területen csak őshonos fajokból álló erdősítési célállomány tervezhető.

Az inváziós növényfajok (zöld juhar, akác, fekete dió) jelenléte aktív erdősítés ápolást igényel. Fontos szempont, az erdők tűz elleni védelme is, ezért soros ültetések esetében az erdősítések 5 éves korától már csak maximum minden második sorban, de elfogadható az erdősítések sorközeinek tárcsázása is.

A meglevő elegyességet, állományszerkezeti változatosságot (szintezettség, mozaikosság) meg kell tartani, lehetőség szerint növelni az erdősítések felújítása, pótlása, ápolása során.

A felújítógátás-végvágások során 5%, védett természeti területen 10% hagyásfalcsoport visszahagyása szükséges az itt fészkelő és az odúlakó fajok véghasználattal érintett erdei élőhelyek átmeneti jellegének biztosítása, valamint erdei menedékhelyek kialakítása miatt.

Az agresszíven terjedő, idegenhonos fajok (pl. akác, zöld juhar) egyedeinek visszaszorítása az erdősítések ápolása során alapvető feladat a természetes élőhelyszerkezet fenntartása miatt.

Elegyfajok nélküli, vagy alig elegyes fiatal állományokban alátelepítéssel, a termőhelyi viszonyoknak megfelelő elegyfák megjelenítése elvégezhető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok	Magyarázat
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.	
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetsszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének korlátozása.	Kivéve a töltések, vízügyi objektumok védelmét szolgáló erdők területére, ahol az előírt hálózat miatt nehézkes a honos nyár telepítés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).	

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E14	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé - a díszes tarkalepke védelmében - legalább 10 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).	
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.	Nem védett, Natura 2000 erdőterületen egészségügyi termelésnél legalább 5 m ³ /ha álló holtfa, törzskiválasztó- és növedékfokozó gyérítés, tarvágás, felújítóvágás bontó- és végvágása, készletgondozó használat, szálalóvágás, szálalás és egyéb termelés esetén legalább 5-20 m ³ /ha álló holtfa visszahagyása kötelező. Védett természeti területen valamennyi 15 cm mellmagasági átmérő feletti, őshonos holtfa visszahagyandó.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.	
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.	
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok teljes körű kímélete.	
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.	Az erdősitések ápolását a lakott fészkek 300 méteres sugarú körén belül a természetvédelmi kezelésért felelő szerv munkatársaival egyeztetni szükséges.
E24	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek kijelölése és háborítatlanságának biztosítása.	Az inváziós fajok eltávolítását, visszaszorítását biztosítani szükséges.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.	
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.	
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.	

E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fajok eltávolítása.	
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolítása.	
E32	A táj- és termőhelyhonos fajú faállomány tarvágásos véghasználatkor csak kisebb, legfeljebb 0,5 ha-os összefüggő vágásterület alkalmazása, egymástól minél távolabb olyan módon, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.	Csak a J4 ÁNÉR élőhelyen értelmezhető. Kocsányos tölgy tarvágásos felújítása tilos
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.	K1a és J6 ÁNÉR kategóriákra vonatkozólag.
E34	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület kialakítása, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfajokból származó életképes, magászó fa meghagyásával.	
E37	Tájhonos fajú állományok véghasználat során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.	
E38	Őshonos fajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.	
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.	
E41	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozás megállapítása.	Fakitermelés augusztus 15. és március 15. között, kivéve a sorközök ápolását célzó gépi ápolásokat.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.	
E48	Mesterséges felújítás, illetve pótlás esetén géppel részleges talaj-előkészítés.	
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.	
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típussal.	
E52	Őshonos fajú faállomány táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal történő felújítása.	
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal	Kivéve a töltések, vízügyi objektumok védelmét szolgáló erdők területére, ahol az előírt hálózat miatt nehézkes a honos nyár telepítés.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal	Kivéve a töltések, vízügyi objektumok védelmét szolgáló erdők területére, ahol az előírt hálózat miatt nehézkes a honos nyár telepítés.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása.	
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.	
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.	
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágyszárú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park	

	igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.	
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, c söpphenésmentes kijuttatással.	a következő kijuttatáshoz
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.	
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.	
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.	
E75	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.	
E77	Az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeinek eltávolítása során tekintettel kell lenni a túlzott mértékű kitermelés okozta lékesedés elkerülésére a kitermelésre kerülő egyedek kijelölésével vagy a kitermelt idegenhonos fajok egyedeinek helyén, kézi munkával, talaj-előkészítés nélkül, mesterséges felújítás elvégzésével.	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	
E80	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében időbeli korlátozás alkalmazása.	ANPI-val egyeztetve.
E82	Tuskóprizmák, tuskópászták nem létesíthetők.	

E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy és fásszárú fajok továbbterjedésének mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) történő megakadályozása.	
E84	Fakitermelés tervezése során az érintett erdőrészeket korosztály-eloszlásának javítása.	őshonos faállományú erdők esetén a nagy kiterjedésű, egybefüggő erdőfelújítások, valamint a nagy kiterjedésű egykorú állományok kialakulásának elkerülése, egyenletes koreloszlás közelítése, idős állományok jelenlétének folyamatos biztosítása
E85	A hagyásfák, hagyásfacsoportok fenntartása a fák természetes pusztulásáig.	
E86	A letermelt faanyag április 30-ig történő elszállítása a xilofág rovarfajok védelme érdekében.	Kivétel: árterület
E89	Az idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása révén felnyíló erdő, vagy tisztás kialakítása.	
E92	Az adott erdőrészletben véghasználatot követően természetes felújítás.	
E93	Tuskóprizmák, tuskópászták felszámolása.	Amennyiben a gazdálkodó vállalja.
E95	A talajszinten odúval rendelkező fák kivágása magas tuskó visszahagyásával, az odú megőrzésével.	.
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.	
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.	Erdei tisztáson.

3.2.1.4. CSERJÉSEK

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A száraz cserjések kiterjedése alárendelt. Az időbeni korlátozásra a cserjéseket előnyben részesítő énekesmadarak fészkelési időszakára tekintettel van szükség. Ugyanakkor számos futóbogár faj, lepke előnyben részesíti az erdővel érintkező cserjésedő szegélyzónát, úgyhogy ilyen pozícióban a cserjéseket kímélni kell.

A vadgazdálkodási létesítmények (sózó, szóró, vadetető) cserjésben történő elhelyezését a gyomosító, a vadak koncentrált túrása, taposása okozta károsító hatása miatt el kell kerülni.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

A terület cserjései nem érintenek gyepterületi művelési ágú foltokat, így az erre vonatkozó földhasználati rendelkezések nem relevánsak.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: száraz területen kialakult cserjések

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

P2b: Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

(d) Kezelési javaslatok indoklása

Hagyássávokból kialakult cserjés élőhelyek, főként degradált állományok.

A galagonyás-kökényes-borókás cserjések további térhódítása alapvető feladat. Az időbeni korlátozásra a cserjéseket előnyben részesítő énekesmadarak (töviszúró gébics, karvalyposzáta) fészkelési időszakára tekintettel van szükség. Ugyanakkor számos futóbogár faj, lepke előnyben részesíti az erdővel érintkező cserjésedő szegélyzónát, úgyhogy ilyen pozícióban a cserjéseket kímélni kell.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	Magyarázat
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.	
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.	
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.	
Kód	Erdőgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	
E78	A természetvédelmi szempontból értékes gyepterületekkel érintkező állományok esetében a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett szélességben erdőszegély kialakítása.	Amennyiben a cserjésedés olyan mértékű, hogy már fásításnak számít.
E83	Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) történő megakadályozása.	
Kód	Vadgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatok	
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.	

3.2.1.5. SZÁNTÓK, AGRÁR ÉLŐHELYEK

Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területen található szántókon a természetkímélő gazdálkodás előtérbe helyezésével elősegíthető a környező gyepes élőhelyek megóvása, valamint a közösségi jelentőségű állat és növényfajok védelme.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás javaslatok

Kötelezően betartandó előírások

A termőföldek hasznosítására és a földvédelemre vonatkozó a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései irányadók.

Önként vállalható előírások

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók és parlagok

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett Natura 2000 élőhelyek: -

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

T1: egyéves intenzív szántóföldi kultúrák,

T10: fiatal parlag és ugar

(d) Kezelési javaslatok indoklása

A területen található szántókon a természetkímélő gazdálkodás előtérbe helyezésével elősegíthető a környező jelölő élőhelyek megóvása.

A vízi és vízhez kötött élőhelyek védelmében a trágya és a szalma, széna (bálában is) deponálás 30 napon túl nem támogatható.

A kemikáliák (rovarölő, gyomirtó szerek stb.) alkalmazásának korlátozása a területen táplálkozó jelölő ragadozó madárfajok védelme és a vízi szervezetekre (halak, szitakötők, vízibogarak) való veszélyessége miatt szükséges. Mivel alapvetően ártéri ligeterdő a területen a potenciális vegetáció, a szántókra honos (elsősorban az egykori ártéri ligeterdőkre jellemző fajokösszetételű) erdőtelepítés támogatható. Ily módon a jelölő élőhelyek kiterjedése is növelhető. A gyepesedett szántókat gyepként kell hasznosítani és a művelési ág váltás támogatható.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok	
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező	
SZ06	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően	
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes állami természetvédelmi szervet. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a	

	kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.	
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.	
SZ11	Szalma, széna: szalma-, széna depóniát és bálát (különösen a felszíni vizektől mért 200 m távolságon belül és ártéren) a területről 30 napon belül le kell hordani.	
SZ12	Egyéb szerves hulladék (szár, levél, cefre): cefre mésszel keverve talajjavítás céljából csak engedéllyel helyezhető ki.	
SZ13	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.	
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.	
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.	
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása.	
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.	
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.	
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.	
SZ23	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.	
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen	
SZ34	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.	
SZ37	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.	
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.	
SZ46	Melioráció tilos.	
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.	
SZ58	Őshonos fajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.	
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.	
SZ68	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.	

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Értékes közösségi jelentőségű fajoknak is otthont adó, jelölő élőhelynek számító gyeppe alakult szántót beszántani nem javasolt, azt célszerű gyeppe minősíteni. A beszántás az itt kialakult jelölő élőhelyeket – sík és dombvidéki kaszálórétek, mocsárrétek és magaskórósok – megszünteti.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés valamennyi területen indokolt. Az egyes kezelési egységeknél külön kifejtettük a fejlesztési lehetőségeket. Az élőhelyek rekonstrukciójában fontos kezelési feladatot tölt be az őshonos fafajok térnyerése az idegenhonos telepítések és spontán újulatok kárára.

A meglévő gyepterületeken jelentős feladatot tölthetnének be a hagyományos, legeltetésen alapuló állattartással foglalkozók kis- és közepes – elsősorban - családi gazdaságok.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

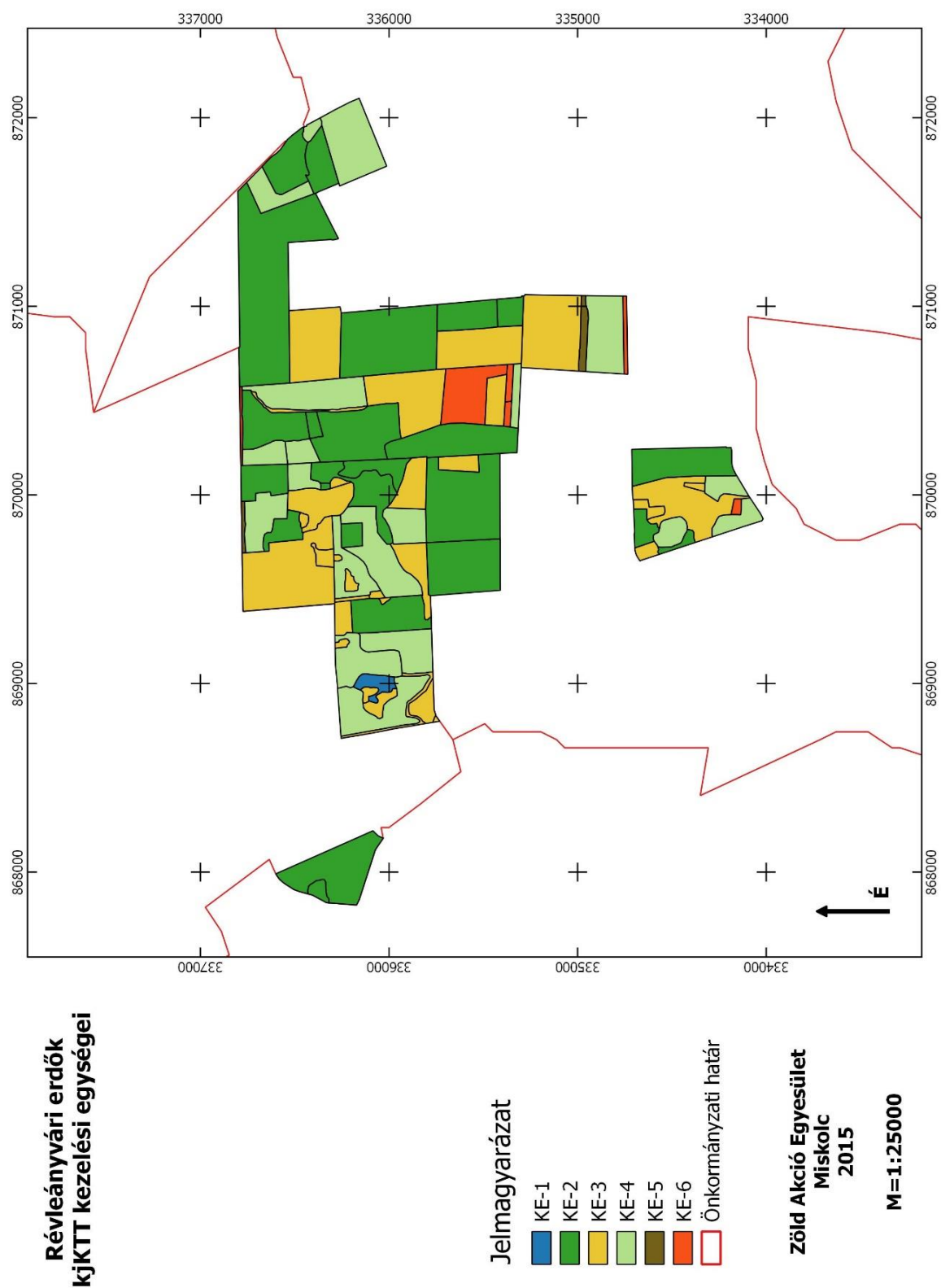
A jelölő élőhelyek esetében az állományainak fennmaradása érdekében a kezelési egységeknél és a gazdálkodáshoz nem köthető javaslatoknál előírtak betartása elegendő a megőrzéshez.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és egyéb kételtű fajok védelme érdekében az erdei vízfolyások és kisvízállások kímélete a fakitermelések, közelítési és faanyag-szállítási tevékeny során.

Nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*) védelme érdekében kerülendő a keményfás ligeterdők véghasználata és az álló illetve fekvő holtfa eltávolítása.

Minden közösségi jelentőségű faj esetében szükséges az állomány nagyság változásának nyomon követése.

3.2.4. Mellékletek



3.3.A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A Révleányvári erdők (HUBN20079) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület nem része különleges madárvédelmi területnek, illetve országos jelentőségű védett területnek, ugyanakkor védelemre tervezett terület. Területére alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet és a 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről irányadóak. A terület teljes egészében része az országos ökológiai hálózatnak is.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A területet jelenleg 12 MEPAR-blokk érinti. Natura 2000 kifizetések a 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyepterületek esetében van hatályban. A gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X.31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt a feltételeknek a betartása nem csak a Natura 2000 területekre, hanem a SAPS támogatásokra is vonatkozik. A Natura 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X.18.) és a 275/2004. (X.8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS (Single Area Payment Scheme), azaz egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyepterületekre és szántó területekre igényelhető, melyek a MEPAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával, térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

MTÉT Hegy- és dombvidéki madárvédelmi szántó és gyepterületek-csomagok szerinti támogatások igénybe vehetők az Új VP-ÁKG program (2016-2020) keretében. További pályázati lehetőségek a 61/2009 (V.14) FVM rendelet szerint.

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

A) 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól – A jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) törevágás vagy sarjztatás

- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

B) 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – A

jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

Erdőkre (a többségi állami tulajdonú területek kivételével) igénybe vehető támogatások:

C) 124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdő-környezetvédelmi intézkedésekhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – A jogszabály alapján normatív terület-, illetve térfogatalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi (természetvédelmi célokat is magába foglaló) célprogramokra:

- agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserjefajok visszaszorítása
- szálaló erdőgazdálkodás bevezetése
- erdőállományok kézimunka-igényes ápolása
- őshonos erdőállományok tarvágásos felújításának visszaszorítása
- speciális erdei élőhelyek és természetes erdőfelújítás lehetőségének biztosítása: (a) mikroélőhelyek kialakítása, fenntartása, (b) facsoportok visszahagyása a véghasználat során, (c) az erdőfelújítás sikerességét biztosító cserjeszabályozás
- véghasználat elhalasztása talaj- és élőhelyvédelem céljából
- közjóléti célú erdők fenntartása
- erdei tisztások kialakítása és fenntartása
- természetkímélő anyagmozgatási módszerek alkalmazása

Erdőkre (az önkormányzati és többségi állami tulajdonú területek kivételével) igénybe vehető támogatások:

D) 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól – A jogszabály alapján vissza nem térítendő kompenzációs támogatás vehető igénybe a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából.

Erdőkre (magán- és önkormányzati tulajdonú területekre) igénybe vehető támogatások:

E) 25/2012. (III. 20.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a fiatal erdők állományneveléséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről – A jogszabály alapján vissza nem térítendő támogatás vehető igénybe a fiatal erdők gazdasági értékét növelő állománynevelési jellegű tevékenységek (befejezett erdősítés ápolás, tisztítás és törzsnyesés) végzésére.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A felsoroltakhoz képest új támogatási jogcímre (részletes elővizsgálatok híján) nem tudunk javaslatot tenni, a vizsgálati terület erdein belül mutatkozó magas állami tulajdoni hányad miatt azonban valamilyen módon szükségesnek tartanánk a fenti szempontok/jogcímek állami szektorra való kiterjesztését is. Mivel az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) közvetlenül nem támogathatók az állami tulajdonú területek, itt szóba jöhetnek esetleg az állami erdőgazdálkodás rendszerén belül elkészítendő belső szabályozások és utasítások (hozzájuk rendeltén pedig belső pénzeszköz-elkülönítések), illetve a plusz források bevonását jelentő, az ismertetett (vagy azokhoz hasonló) jogcímek szerinti, természetvédelmi célokat is szolgáló tevékenységek megvalósítását segítő pályázatok. A nem állami tulajdonú területek esetében elemzésnek

szükséges továbbá alávetni a jelenlegi támogatás-igénylések és támogatottság mértékét, a futó programok megfelelőségét, hogy a működő támogatási programok hatékonyságáról reális helyzetképet kapjunk.

3.3.2. Pályázatok

Jelenleg a területre vonatkozóan futó, vagy tervezett pályázatról nincs tudomásunk.

3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Alkalmazott kommunikációs eszköz	Szám	Időpont
Honlapon történő megjelenés	1	2015. október
Sajtóközlemény (Zöld Horizont)	1	2015. november
Nyomtatott leporelló	1	2016 március
falu- és gazdafórum	1	2016 április 18.
terepbejárás	1	2016 április 18.
önkormányzati közzététel	1	

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Előzetes kommunikáció során levélben vagy e-mailen megkeresett érintettek

A területen érintett összes célcsoport

a) gazdálkodók

1 magángazdálkodó

B.B. Tiszamenti Kft.

RÉVDÁM Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői

Földtulajdoni lapok alapján tulajdonosok

Északerdő Erdőgazdasági Zrt.

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

c) helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Zempléni Helyi Csoport

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Tiszaközi Helyi Csoport

Abaúj-Zemplén Értékeiért Közhasznú Egyesület

d) helyi érintettségű közhasznú szervezet

Zempléni Szolgáltató Kht.

Bodrogközi Többcélú Kistérségi Társulás

e) Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok

Révleányvár Község Önkormányzata

Lácacséke Község Önkormányzata

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vadászati és Halászati Osztály

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság

Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség

Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal
Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság Miskolci Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Rendőr-főkapitányság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerve
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Közlekedési Felügyelőség
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földhivatala Sátoraljaújhelyi Járási Hivatal
Sátoraljaújhelyi Hivatásos Tűzoltó-parancsnokság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész
Nemzeti Környezetügyi Intézet Észak-magyarországi Kirendeltsége
Észak-magyarországi Vízügyi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Miskolc Járási Hivatal Járási Építésügyi és
Örökségvédelmi Hivatala
B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály,
Bányászati Osztály

f) egyéb területhasználók

g) gazdálkodói szakmai szövetségek

h) falugazdászok

Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Sárospataki Iroda

i) agrárszakmai és érdekképviselői szervezet

**j) Natura 2000 területén illetékességi vagy működési területtel rendelkező
közműszolgáltató**

Borsodvíz Önkormányzati Közülemi Szolgáltató Zrt.
Zempléni Vízmű Kft.
Tigáz-DSO Földgázelosztó Kft.
Émász Hálózati Kft.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az előzetes kommunikáció folyamán felvettük a kapcsolatot több hatósággal, a fenntartási tervek készítéséhez szükséges adatok megkérése ügyében.

2015 szeptemberében B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóságának Vadászati Osztályát, és kikértük a fenntartási tervek készítéséhez szükséges vadászati adatokat.

2015 novemberében a B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságától megkértük a területen érintett erdőgazdálkodók elérhetőségét.

2016 április 18-án Révleányváron szervezett fórumon a helyi önkormányzat, az érintett gazdasági és hatósági szereplők véleményezhetik szóban, majd írásban a fenntartási tervet.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Révleányvári erdők Natura 2000 terület a Bodroγκköz ÉK-i szegélyén helyezkedik el. A Bodroγκköz kistáj éghajlati típusa a területen mérsékelt meleg – mérsékelt száraz. Ez kissé eltér az egész Bodroγκköz éghajlati típusától, ami inkább száraz, szemben a terület mérsékelt száraz jellegével. Az éghajlati elemek az alábbiak szerint alakulnak:

- januári középhőmérséklet
- júliusi középhőmérséklet
- évi középhőmérséklet 9,5-9,7 °C
- napfénytartam 1800 óra/év
- csapadék 580 mm/év
- hótakarós napok száma 40-45 nap/év
- fagymentes időszak 185-190 nap/év
- uralkodó szélirányok É-i ill. ÉNy-i és D-i
- átlagos szélsébség 2,5 m/s

A csapadék eloszlásában a nyári félév maximuma jellemző, ami elérheti a 370 mm-t is. Az éves csapadék tekintetében tipikusan alföldi jellegű a mennyisége és eloszlása is. A nyári csapadék leginkább záporokból, zivatarokból származik, a téli pedig elhúzódo esőzésekből és havazásból.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A Natura 2000 területen nem található természetes vízfolyás. A Bodroγκköz kistáját behálózó, belvizeket elvezető csatornahálózat, mint a rendszeresen kiszáradó Leányvár-Agárdi-csatorna érinti a területet. A védett terület a Tisza jobb partján fekszik a Zemplénagárd-Révleányvár-Ricse közti árvízvédelmi gátak védettségében. A talajvíz a csatornák mentén 2 m felett áll, máshol 2–4 m között ingadozik. Alacsonyabb térszíneken a vízvezetés ellenére is előfordulhat belvízborítás. Mérsékelt veszélyeztetett terület belvíz szempontjából (Pálfai-féle belvíz-veszélyeztetettség).

1.1.3. Talajtani adottságok

Az egész bennfoglaló kistáj talajainak 90%-a öntésanyagon keletkezett. A vizsgált területen réti öntés talajok uralkodnak. Vízvezető és víznyelő képességük közepes. Nagy vízraktározó kapacitású, erősen víztartó, agyag és agyagos-vályog fizikai félségű talajok. Kémhatásuk enyhén savanyú.

1.2. Természeti adottságok

A Natura 2000 terület tájféldrajzi értelemben az Alföld nagytájunk Felső-Tisza-vidék tájcsoportjának Bodroghöz kistáj keleti felében terül el, a Tisza révleányvári kanyarulatától északra.

Már az első katonai felmérés (1763-1778) térképén is összefüggő erdőtakarót jelöl a térkép, és ezt követően minden történeti térkép lombos erdőnek jelöli. A 19. század közepén már kisebb rétek, szántók és mocsarak tagolják, mely a jelen állapothoz közeli képet mutat. A Tiszát kísérő egykori összefüggő keményfás ligeterdők egyik legnagyobb területű maradványa.

Valószínűleg a magasabb, víz által kevésbé járt területeken foltszerűen fordultak elő a gyertyános-tölgyesek, míg az alacsonyabb, vízjárta részeken ligeterdők lehettek. Ennek kissé ellentmond, hogy jelenleg a környék egyik legszebb gyertyános-tölgyese épp a Tisza árterén található.

Erdészeti szempontból intenzíven kezelt. Az egykori ligeterdők helyén már nagy területen nemes nyarasokat, feketediósokat, akácosokat találunk. Több özönnyóvíz tömeges a területén.

Az erdőfoltok védgát mögött fekszenek, részben a révleányvári belterületek szomszédságában. A gátaknak köszönhetően a Tisza természetes kanyarulatfejlődése nem befolyásolja a terület jövőbeni kiterjedését.

Növényzetére a természetes borítású és az ültetett erdőfoltok mozaikossága jellemző. Legnagyobb kiterjedésben a keményfás ártéri erdők (91F0), nemes nyarasok és őshonos fafajú fiatalosok fordulnak elő. Az erdőállományok természetességi állapota jellemzően leromlott, kevés helyen éri el a természetközeli szintet. A keményfás ártéri erdők leromlását és területvesztését elsősorban a tájidegen fajok telepítése (nemes nyár és fekete dió) okozza. Természetességi állapotát a jövőben nagyban javíthatja az utóbbi évek őshonos fajainak telepítése. Legnagyobb problémát a tájidegen és özönnyóvíz, köztük fásszárú özönnyóvíz gyors terjedése okozza.

Az agresszív terjedésű özönnyóvíz a nemes nyarasok nagy kiterjedésű foltjaiban is uralkodnak. Ez nehezítheti az őshonos fajokkal történő felújításukat.

A harmadik legnagyobb kiterjedésű élőhelytípust az őshonos fafajú fiatalosok - döntően kocsányos tölgyesek - képviselik. Döntően kocsányos tölgyesek képviselik. Állapotát az özönnyóvíz jelenléte rontja. Jellemző fafajai: *Quercus robur*, *Fraxinus excelsior*, *Robinia pseudoacacia*, *Acer negundo*, *Acer campestre*.

Ritka közösségi jelentőségű élőhelyként, a folyótól távolabbi, magasabb térszínen kis foltokban fordul elő a fűz-nyár ártéri erdő (91E0). Jellemző fafajai: *Populus alba*, *Populus nigra*, *Populus tremula*, *Frangula alnus*, *Salix fragilis*.

A keményfás ártéri erdők mellett a kis kiterjedésben fellelhetők még gyertyános-kocsányos tölgyesek (91G0), amely a terület másik erdei zárótársulása. Fajkészlete és közelsége miatt nehezen különíthető el a keményfás ártéri erdőtől. A kisebb vízhatás, és a 2. lombkoronaszintben domináló gyertyán jelenlétében tér el leginkább. Jellemző fafajai: *Quercus robur*, *Carpinus betulus*, *Fraxinus excelsior*, *Ulmus laevis*, *Acer platanoides*, *Malus sylvestris*.

A Natura 2000 területen élőhelyterképezésre került sor, az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) kritériumrendszerét követve (lásd térképmelléklet). Az élőhelyterképezés során pontos adatokhoz jutottunk az adott élőhelyfoltok méretéről, kiterjedéséről, természetességéről, mely tervezési alapot is biztosított a kezelési egységek (KE) meghatározásához, az azokon javasolt természetvédelmi kezelési javaslatok megfogalmazásához. Az összesítő táblázatban megadjuk az élőhelyek kiterjedését, a hibrid foltokban a domináns élőhelytípussal számolunk.

Fontosabb élőhelytípusok

Élőhely neve	Á-NÉR kód	Kiterjedés fő élőhelyként (ha)	Arány (%)	Natura 2000 élőhely
Fűz-nyár ártéri erdők	J4	1,02	0,28	91E0
Keményfás ártéri erdők	J6	148,36	40,64	91F0*
Gyertyános-kocsányos tölgyesek	K1a	17,42	4,77	91G0
Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	OB	1,72	0,47	-
Őshonos fafajú fiatalosok	P1	86,49	23,69	-
Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések	P2b	1,91	0,52	-
Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők	RB	1,71	0,47	-
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők	RC	2,50	0,68	-
Ültetett akácok	S1	17,54	4,80	-
Nemesnyárasok	S2	69,24	18,97	-
Egyéb tájidegen lombos erdők	S3	4,20	1,15	-
Egyéb tájidegen fenyvesek	S5	2,63	0,72	-
Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	T1	9,25	2,54	-
Fiatal parlag és ugar	T10	1,07	0,29	-

* kiemelt jelentőségű élőhely

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
91F0*	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	B
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	D

* kiemelt jelentőségű élőhely

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén Quercus robur, Ulmus laevis és Ulmus minor, Fraxinus excelsior vagy Fraxinus angustifolia fajokkal (Ulmenion minoris)

Élőhely kódja	91F0*
Élőhely előfordulásai a területen:	A terület egyik jellemző élőhelye, összességében és foltonként is nagy területi arányú. Lásd a mellékelt élőhelytérképen.
Élőhely területi aránya:	42%
Élőhely kiterjedése a területen:	148,36ha
Élőhely jellemzése:	A terület jellemző zárótársulása. Egykor a Tisza-völgyben nagy kiterjedésű ártéri erdők voltak. A megmaradt néhány erdőtömb növényzete jelentősen átalakult, elsősorban a tájidegen fajok telepítésével. A révleányvári erdőkre a nemes nyár és a fekete dió telepítése jellemző. A megmaradt keményfás ártéri erdők állapota is erősen leromlott, ritkán találni természetközeli foltokat. Az utóbbi évek telepítéseinek jelentős része őshonos fajokkal történt, így idővel ezek is természetközeli ártéri erdökké alakulhatnak. Ugyanakkor problémát jelenthet a fásszárú özönnövények gyors terjedése. Általánosságban elmondható, hogy aljnövényzet gazdag és sok lomberdei és ligeterdei fajt őriz. A cserjeszint is gazdag és a lombkoronaszintben is sok elegyfaj található, de az erdészet ezt sokszor szelektálja, kiirtva a cserjeszintet és az elegyfajokat. Legnagyobb probléma a tájidegen és özönnövények terjedése. Jellemző fajok: kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>), magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>), vénic szil (<i>Ulmus laevis</i>), mezei szil (<i>Ulmus minor</i>), gyertyán (<i>Carpinus betulus</i>), vörös tölgy (<i>Quercus rubra</i>), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), fekete dió (<i>Juglans nigra</i>), hegyi juhar (<i>Acer pseudoplatanus</i>), korai juhar (<i>Acer platanoides</i>), mezei juhar (<i>Acer campestre</i>), tatárjuhar (<i>Acer tatarica</i>), pukkanó dudafűrt (<i>Colutea arborescens</i>), kislevelű hárs (<i>Tilia cordata</i>), cseregalagonya (<i>Crataegus laevigata</i>), csíkos kecskerágó (<i>Euonymus europaeus</i>), kutyabenge (<i>Frangula alnus</i>), kányabangita (<i>Viburnum opulus</i>), mogoró (<i>Corylus avellana</i>), fekete bodza (<i>Sambucus nigra</i>), fagyal (<i>Ligustrum vulgare</i>), göcsös görvélyfű (<i>Scrophularia nodosa</i>), borzas orbáncfű (<i>Hypericum hirsutum</i>), erdei ibolya (<i>Viola sylvestris</i>), illatos ibolya (<i>Viola odorata</i>), nehézszagú gólyaorr (<i>Geranium robertianum</i>), indás ínfű (<i>Ajuga reptans</i>), berki bojtorján (<i>Arctium nemorosum</i>), pelyhes kenderkefű (<i>Galeopsis pubescens</i>), kis télizöld (<i>Vinca minor</i>), erdei szálkaperje (<i>Brachypodium sylvaticum</i>), orvosi tüdőfű (<i>Pulmonaria officinalis</i>), erdei tisztesfű (<i>Stachys sylvatica</i>), erdei gyömbérgyökér (<i>Geum urbanum</i>), csomós ebír (<i>Dactylis polygama</i>), óriás csenkesz (<i>Festuca gigantea</i>), erdei sás (<i>Carex sylvatica</i>), foltos árvacsala (<i>Lamium maculatum</i>), fekete lednek (<i>Lathyrus niger</i>), fürtös salamonpecsét (<i>Polygonatum multiflorum</i>), bódító baraboly (<i>Chaerophyllum temulum</i>), kéküstökű csormolya (<i>Melampyrum nemorosum</i>), erdei pajzsika (<i>Dryopteris filix-mas</i>), erdei hölgypáfrány (<i>Athyrium filix-femina</i>), berki aggófű (<i>Senecio nemorensis</i>), kétlevelű sarkvirág (<i>Platanthera bifolia</i>), széleslevelű nőszőfű (<i>Epipactis helleborine</i>), szálkás pajzsika (<i>Dryopteris carthusiana</i>)
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése (Németh-Seregélyes):	Döntően 2-es 3-as, kisebb részt 4-es állományok
Élőhely veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett élőhely.
Veszélyeztető tényezők	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte állományban, cserjeszintben és szegélyeken (főként fehér akác, zöld juhar, fekete dió, vörös tölgy) – I01 Erdőfelújítás idegenhonos - B02.01.02

91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Élőhely kódja	91E0
Élőhely előfordulásai a területen:	Az élőhely a területen ritka, kis kiterjedésű foltokban jelenik meg. Két foltjából a Ny-i egy belvízelvezető csatorna mentén terül el.
Élőhely területi aránya:	0,3%
Élőhely kiterjedése a területen	1,02ha
Élőhely jellemzése:	
A térképezett területen ritka élőhely, mivel folyóktól távolabb eső, magasabb területekről van szó. Ugyanakkor mélyebb részekben kisebb foltokban előfordul. Jellemző fajok: fehér, fekete és rezgőnyár (<i>Populus alba</i>, <i>Populus nigra</i>, <i>Populus tremula</i>), kutyabenge (<i>Frangula alnus</i>), törékeny fűz (<i>Salix fragilis</i>), veresgyűrű som (<i>Cornus sanguinea</i>), kányabangita (<i>Viburnum opulus</i>), bódító baraboly (<i>Chaerophyllum temulum</i>), erdei szálkaperje (<i>Brachypodium sylvaticum</i>), mezei zsurló (<i>Equisetum arvense</i>), szegfűbogyó (<i>Cucubalus baccifer</i>), nőszőfű fajok (<i>Epipactis</i> sp.).	
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése (Németh-Seregélyes):	3-as és 4-es állományok
Élőhely veszélyeztetettsége:	Közepesen veszélyeztetett élőhely. Lombkoronájában kevés elegyfajjal. Idegenhonos fajok jelenléte a lombkorona és cserjeszintben is. (fehér akác)
Veszélyeztető tényezők:	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte - I01 Idegenhonos fajok telepítése - B02.01.02

Új élőhely, javasolt reprezentativitása: D

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek Quercetum petraea-val és Carpinus betulus-szal.

Élőhely kódja	91G0
Élőhely előfordulásai a területen:	Magasabb térszínen, vízhatástól kevésbé befolyásolt foltokban fordul elő Révleányvár vonalában
Élőhely területi aránya:	4,93%
Élőhely területi kiterjedése:	17,42ha
Élőhely jellemzése:	
A terület másik erdei zárótársulása. A vizsgált erdők erdészetileg jelentősen átalakítottak, és a közelség miatt a fajkészletük is közel azonos, sokszor nehéz elkülöníteni a keményfás ártéri erdőktől.	

Ezek az erdők általában magasabb területen fordulnak elő, ahol hiányoznak a mélyebb, víz által jelentősen befolyásolt részek. Azokat az erdők tartoznak ide, melyeknél a 2. lombkoronasztárban jelentős a gyertyán jelenléte, cserjesztárban viszonylag szegény, az aljnövényzet borítása alacsonyabb és a lombos fajok dominálnak. Valószínűleg több helyen is előfordultak ilyen erdők, de az erdészeti gazdálkodás miatt már felismerhetetlenek. Fontos lenne a kevés még megmaradt folt védelme, szerkezetének és fajkészletének megóvása.

Jellemző fajok: kocsányos tölgy (*Quercus robur*), gyertyán (*Carpinus betulus*), magas kőris (*Fraxinus excelsior*), vénic szil (*Ulmus laevis*), korai juhar (*Acer platanoides*), vadalma (*Malus sylvestris*), fagyal (*Ligustrum vulgare*), csíkos kecskerágó (*Euonymus europaeus*), erdei varázslófű (*Circaea lutetiana*), szagos müge (*Asperula odorata*), kéküstökű csormolya (*Melampyrum nemorosum*), fekete lednek (*Lathyrus niger*), berzedt sás (*Carex pairaei*), erdei ibolya (*Viola sylvestris*), csalánlevelű harangvirág (*Campanula trachelium*), ligeti perje (*Poa nemoralis*), orvosi tüdőfű (*Pulmonaria officinalis*), fürtös salamonpecsét (*Polygonatum multiflorum*), kakicsvirág (*Mycelis muralis*), erdei hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*), zilált kásafű (*Milium effusum*), nőszőfű fajok (*Epipactis* sp.).

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése (Németh-Seregélyes):	3-as és 4-es állományok
Élőhely veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetett élőhely. Erdészetileg kezelték, tájidegen fajtát tartalmaznak, de a felújításokban látszik, hogy ez a tendencia változott. Erdészeti beavatkozások miatt fajkészletük alig tér el a keményfás ártéri erdőktől (91F0)
Veszélyeztető tényezők:	Idegenhonos fásszáru inváziós fajok jelenléte – I01 Erdő felújítás idegenhonos fajokkal – B02.01.02

1.2.2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A területen nincs jelölő növényfaj.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Fajnév	Population (országos állományhoz viszonyított arány) (A-D)
II., IV.	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D
II.	Nagy szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	D

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A vizsgált terület döntően erdősült, a kételtű állományok fennmaradása szempontjából meghatározó vizes szaporodóhelyeket az erei utak évenként változó eloszlású pocsolyái, illetve a Leányvár-Agárdi-csatorna jelentik. Így azok vízállásának függvényében a jelenlévő állomány koncentrációja változó.

Állománynagyság (jelöléskor):	P (előfordul)
Állománynagyság (tervkészítéskor):	P (előfordul) – A kedvező és kedvezőtlen időjárású évek között ugyanazon élőhely kételtű állományai jelentős egyedszám eltérést mutathatnak. A felmérési év kedvezőtlen csapadékviszonya ellenére megállapítható, hogy a vizsgált területen a potenciális szaporodóhelyek száma kevés, illetve a szélsőségesen változó vízjárású erdei utak pocsolyái és a szintén rendszeresen kiszáradó Leányvár-Agárdi-csatorna - mint szaporodóhelyek - csak kis egyedszámú populáció fennmaradását képesek biztosítani. Ezért e Natura 2000 terület jelentőségét elsősorban a kedvezőbb adottságú környező unka élőhelyek közötti genetikai kommunikáció biztosításában látjuk. Tehát a vöröshasú unka állomány SDF lapon jelenleg szereplő besorolásának megváltoztatását felmérési eredményei alapján nem látjuk indokoltnak, nem pontosítható.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A területen az állomány nagyságot elsősorban a szaporodó helyek kis száma és kiterjedése illetve azok szélsőséges vízjárása korlátozza. Ezért az állománynagyság természetes relatív fluktuációja igen nagy. A környező területek populációival (elsősorban a Tisza ártere) tartott kapcsolatának köszönhetően kis egyedszámúnak, de stabilnak mondható.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett. Elsősorban a szaporodóhelyek rendszeres kiszáradása által.
Veszélyeztető tényezők:	K01.03 – kiszáradás M01.02 - aszály és csapadékmennyiség csökkenés

Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A szarvasbogár általánosan elterjedt, gyakori faj a Natura 2000 terület keményfás ligeterdeiben. Legnagyobb egyedszámban az idősebb állományú, tölgyek dominanciájával jellemezhető foltokban fordul elő.
Állománynagyság (jelöléskor):	P (előfordul)

Állománynagyság (tervkészítéskor):	8-10.000 egyed. Eltérés tapasztalható az adatlapon lévő adatokhoz képest. 20 méter sugarú körökön belül végzett részletes felmérések alapján megállapítható, hogy az alkalmas élőhelyeken 1250 m ² -nyi mintavételi területen belül az észlelt egyedek száma átlagosan 5,25. A hektáronkénti egyedszám 41,8.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A részletes felmérések okozzák az eltéréseket a jelöléskor és a tervkészítéskor tapasztalt értékek között.
Faj veszélyeztetettsége:	Veszélyeztetettsége alacsony. A nagyobb kiterjedésű véghasználatok és a holtfa eltávolítás kismértékben veszélyeztetik a fajt. A véghasználatok területéről több évtizedre eltűnik a faj.
Veszélyeztető tényezők:	B02.04 lábonálló és/vagy elfekvő holt faanyag eltávolítása B07 egyéb erdészeti tevékenység (véghasználat)

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség
Kis színjátszólepke	<i>Apatura ilia</i>	V	Ártereken, mint a fűz-nyár ártéri erdők (91E0) fajain (fűz és nyárfák) táplálkozik.
Széleslevelű nőszőfű	<i>Epipactis helleborine</i>	V	A Révleányvári erdők keményfás ártéri erdeiben és nemes nyarasaiban szórványosan előfordulnak nőszőfű fajok. Ezek kis részét sikerült faji szinten meghatározni, mivel nagy részük meddő vagy elvirágzott egyed volt. Valószínűleg más nőszőfű-faj is előfordul a területen.
Kétlevelű sarkvirág	<i>Platanthera bifolia</i>	V	Ritka előfordulású a Révleányvári-erdők területén.
Zöldes sarkvirág	<i>Platanthera chlorantha</i>	V	Ritka előfordulású a Révleányvári-erdők területén.
Tőzegpáfrány	<i>Thelypteris palustris</i>	V	
Kardos madársisak	<i>Cephalanthera longifolia</i>	V	Az erdőtömb nyugati peremén került elő, mindössze 3 tő.
Szálkás pajzsika	<i>Dryopteris carthusiana</i>	V	Szórványos megjelenési az ártéri ligeterdőkben.
Karéjos vesepáfrány	<i>Polystichum aculeatum</i>	V	Egyetlen tő került elő a Révleányvári erdők keleti széléről, a Leányvár-Agárdi-csatorna partjáról. Egy kis fűzes-égeres foltban található.

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A terület kis részben Lácacséke, legnagyobb hányadában pedig Révleányvár külterületéhez tartozik. Döntően erdő (86,8%), mindössze 2,16%-a szántó és 11,1%-a kivett terület.

1.3.2. Tulajdonviszonyok

Az erdőterületek 99,7%-ával a Sárospataki Erdészeti Igazgatóság, a maradék 0,3%-kal a magántulajdonos rendelkezik.

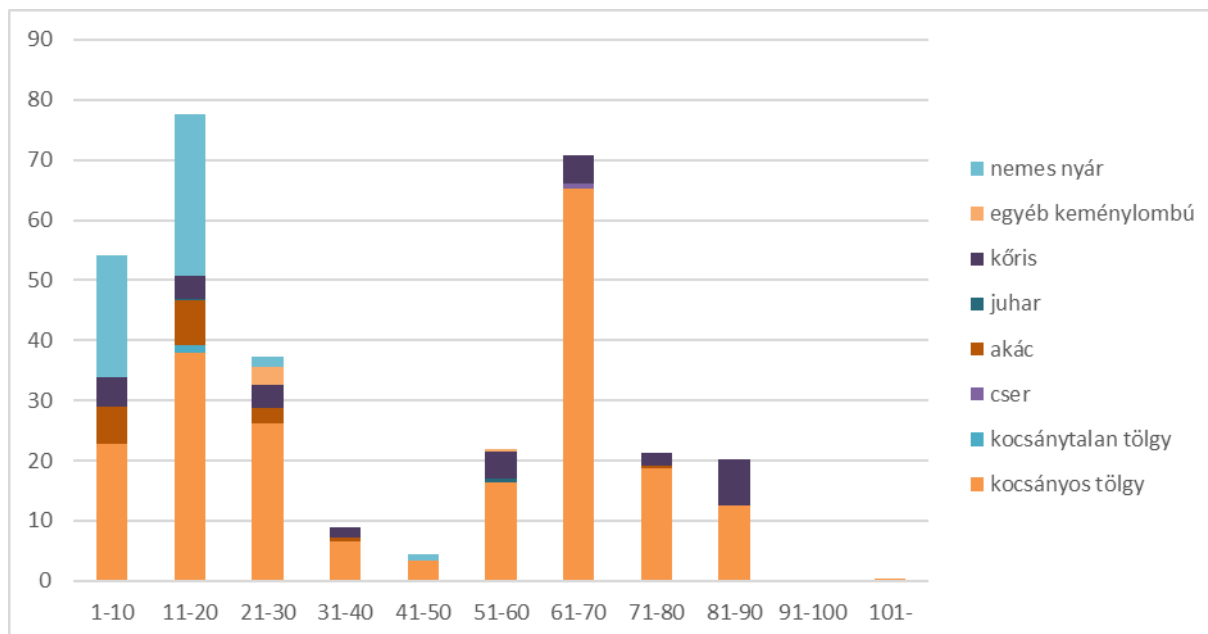
1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1 Erdőgazdálkodás

A korszerkezeti megoszlásban két fafaj emelkedik ki. A nemes nyárasok mint a kultúrerdők fő faja jelenik meg a fiatal korcsoportokban. A tölgyek fiatal és idős korcsoportokban egyaránt magas jelenléte természetvédelmi szempontból is előnyös. Őshonos fajként a felújításokban van fontos szerepe, míg idősként a meglévő közösségi jelentőségű élőhelyek erősségét képezik. A fiatal állományokban szembetűnő az akácok viszonylag nagy aránya, a természetközeli állapot elérését ez nagyban gátolja.

Az 50 éves kor feletti erdők aránya szerencsére magas, azonban a 90 és 100 év feletti erdőterület teljes hiánya szembetűnő. Kiemelt feladat, hogy őshonos, keménylombos erdőállományokban a következő évtizedekben gondoskodni kell az idős állományok folyamatos meglétéről. A II. világháborút követő államosítás után nagyobb volumenben kezdődtek el a fakitermelések, emiatt az 50-60-70 éves korosztályba tartozó erdők aránya kiugróan magas. Ebben a korosztályban az erdőszerkezet átalakítását lehetővé tévő szálaló vágások preferálandóak.

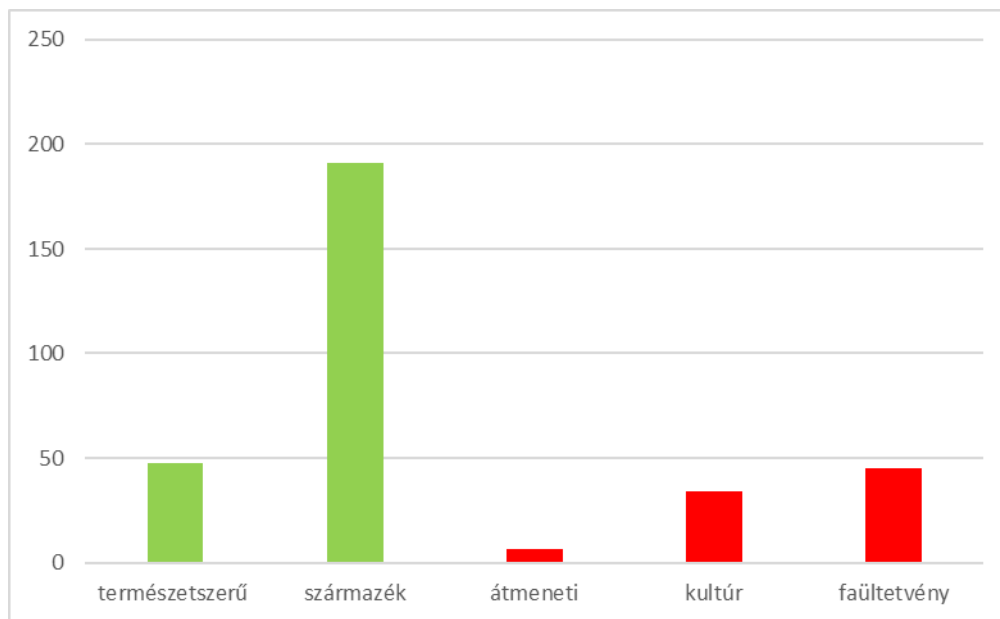
Elsődleges rendeltetés szempontjából döntően gazdasági célokat szolgál a védett erdőterület. (<http://erdoterkep.nebih.gov.hu/>)



Korosztályszerkezet területi megoszlása

Magas az állami tulajdonú erdők aránya, az erdőtörvény kötelezi a vagyonkezelőket a magasabb természetességi kategóriában való tartásra, illetve ösztönzőleg hathat az erdőszerkezet átalakításának támogatása őshonos állományokká.

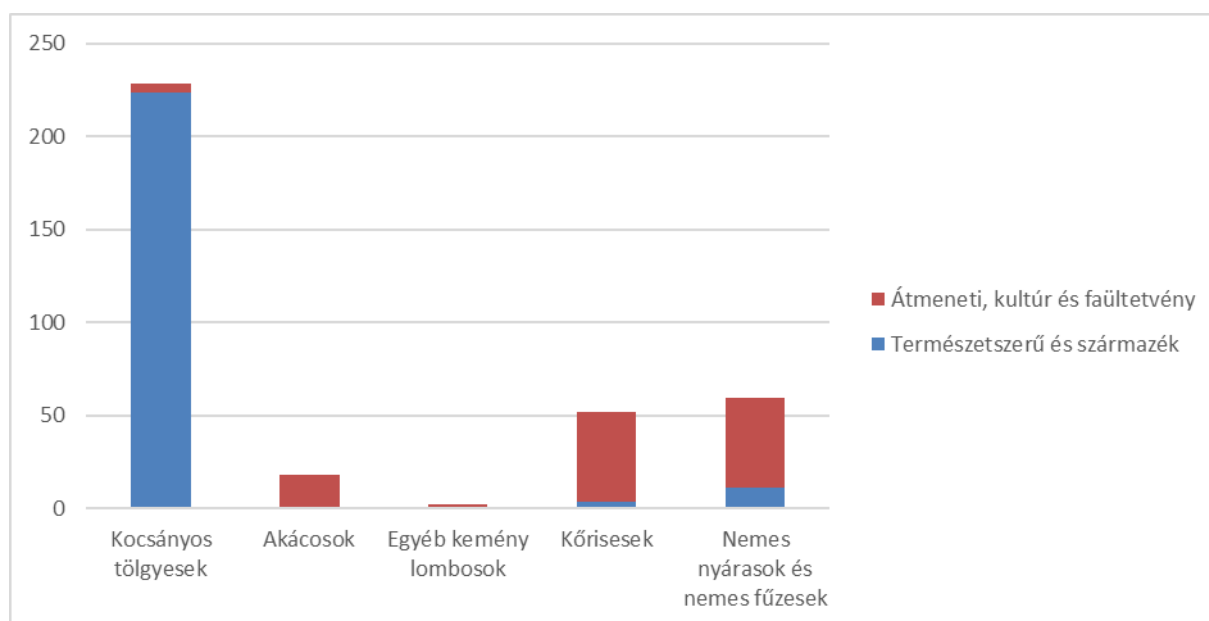
Az erdőterületek faállományainak természetessége viszonylag jó. A faültetvény- és kultúrerdők területarányát azonban csökkenteni szükséges. A természetesség javítását, az idegenhonos fajok lehető legnagyobb mérvű visszaszorítását és az őshonos faállománytípusok növelését a következő erdőtervezési ciklusokban is kiemelt célként kell kezelni. A magán- és állami tulajdonú erdők támogatási forrásokból (a 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló jogszabály alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető fajokcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására) való finanszírozása megoldott.



Természetességi viszonyok

Faállomány-típusok szintjén vizsgálva egyértelművé válik, hogy az átmeneti, kultúr és faültetvény erdők természetességi kategóriáját zömmel a nemes nyáras és kőrises állományok teszik ki. Ezek természeteszerű erdővé történő átalakítása viszonylag egyszerűen megoldható.

Kőrisesek között a kisebb amerikai kőris állományok rontják az erdők természetességét. Sajnos a jelenleg magasabb természetességi kategóriájú területek legalább nagy része alatt fellelhetőek inváziós fásszárú fajok is. Ezek visszaszorításáról a jövőben feltétlenül gondoskodni szükséges.



Faállomány-típusok területi aránya (ha)

1.3.3.2. Vadgazdálkodás

A területen a B. M. Tiszamenti Kft. gazdálkodik, melynek üzemtervei a következőket tartalmazzák a teljes gazdálkodási területre vonatkozóan.

faj	Becsült létszám						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	átlag
gímszarvas	5	5	8	5	5	5	6
őz	135	135	150	150	165	165	150
vaddisznó	8	11	15	11	11	11	11
mezei nyúl	225	225	338	300	375	375	306
fácán	600	825	1125	750	750	750	800
fogoly	75	113	38	23	0	0	45
tőkés réce	70	69	23	27	20		42

B.M. Tiszamenti Kft. állománybecslési adatai, teljes gazdálkodási területen
(terület azonosító: 660510)

A legjelentősebb nagyvad az őz (*Capreolus capreolus*). A vaddisznó (*Sus scrofa*) és a gímszarvas (*Cervus elaphus*) egyedszámban és hasznosításban is nagyságrenddel az előbbi vadfaj alatt van.

A vaddisznó állománya stabil. Az őz állománya a legjelentősebb, rágásával és hántásával okoz károkat a fiatalosokban.

Az apróvad közül a mezei nyúl (*Lepus europeus*) és a fácán (*Phasianus colchicus*) emelkedik ki vadgazdálkodási jelentőségét tekintve. A fogoly (*Perdix perdix*) és tőkés réce (*Anas platyrhynchos*) gyenge állományban van jelen a területen, nem vadásszák.

Az apróvad állományának nagy része az erdőterületen kívülre koncentrálódik, a szegélyben fordulhat elő a fogoly és a fácán. A mezei nyúl egyedei az erdő belső részein is előfordulhatnak. A vadrécék a közeli holtágakon, csatornákon és vízállásokon fordulnak elő.

A dúvad állomány jellegzetes képviselője a területen a róka (*Vulpes vulpes*).

1.3.3.3. Vízgazdálkodás

A területre a következő vízgyűjtő-gazdálkodási tervek vonatkoznak:

2-4. Bodrogek köz alegység Vízgyűjtő-gazdálkodási terve 2010. Közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (VKKI) és Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

A vízgazdálkodási terv Révleányvári erdők területét érintő intézkedései főként a szántóföldi művelési ágú területeket érintik.

TA2: Nitrát-érzékeny területekre vonatkozó művelési mód és művelési ág váltás.

TA3: Vízvisszatartás belvíz-érzékeny területeken a belvízelvezető-rendszer használata nélkül, művelési mód és művelési ág váltással.

TA5: A belvíz-rendszer módosítása a víz-visszatartás szempontjait figyelembe véve

1.3.3.4. Turizmus

Tanösvény, turistaút, pihenő nincs a területen.

1.3.3.5. Ipar

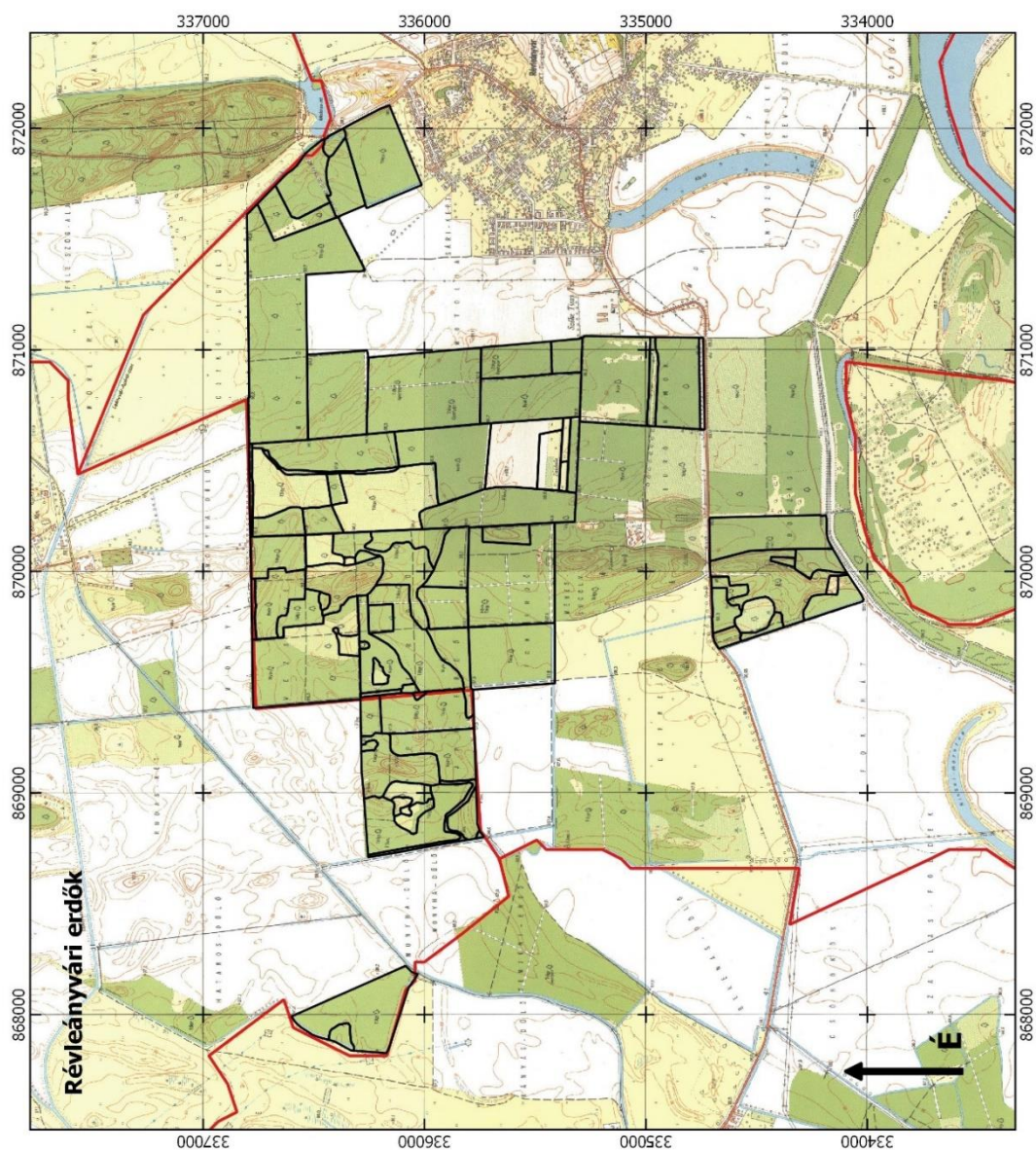
A területet ipari létesítmény, lefektetett bányatelek és működő bánya nem érinti.

1.3.3.6. Infrastruktúra

A védett területet közlekedési úthálózat nem érinti. A mezőgazdasági járművek, erdőgazdálkodók feltáróútjai, vadászati hasznosítók által használt földutak haladnak a védett területen illetve annak közelében.

A terület határvonalán, keleti peremén pedig keresztezve halad át villanyvezeték.

2.Térképek



**Révleányvári erdők kJKT
topográfiai térképe
(EOTR terület)**

Jelmagyarázat

- Önkormányzati határ
- Élőhelyfoltok határa

M=25000

**Zöld Akció Egyesület
Miskolc
2015**

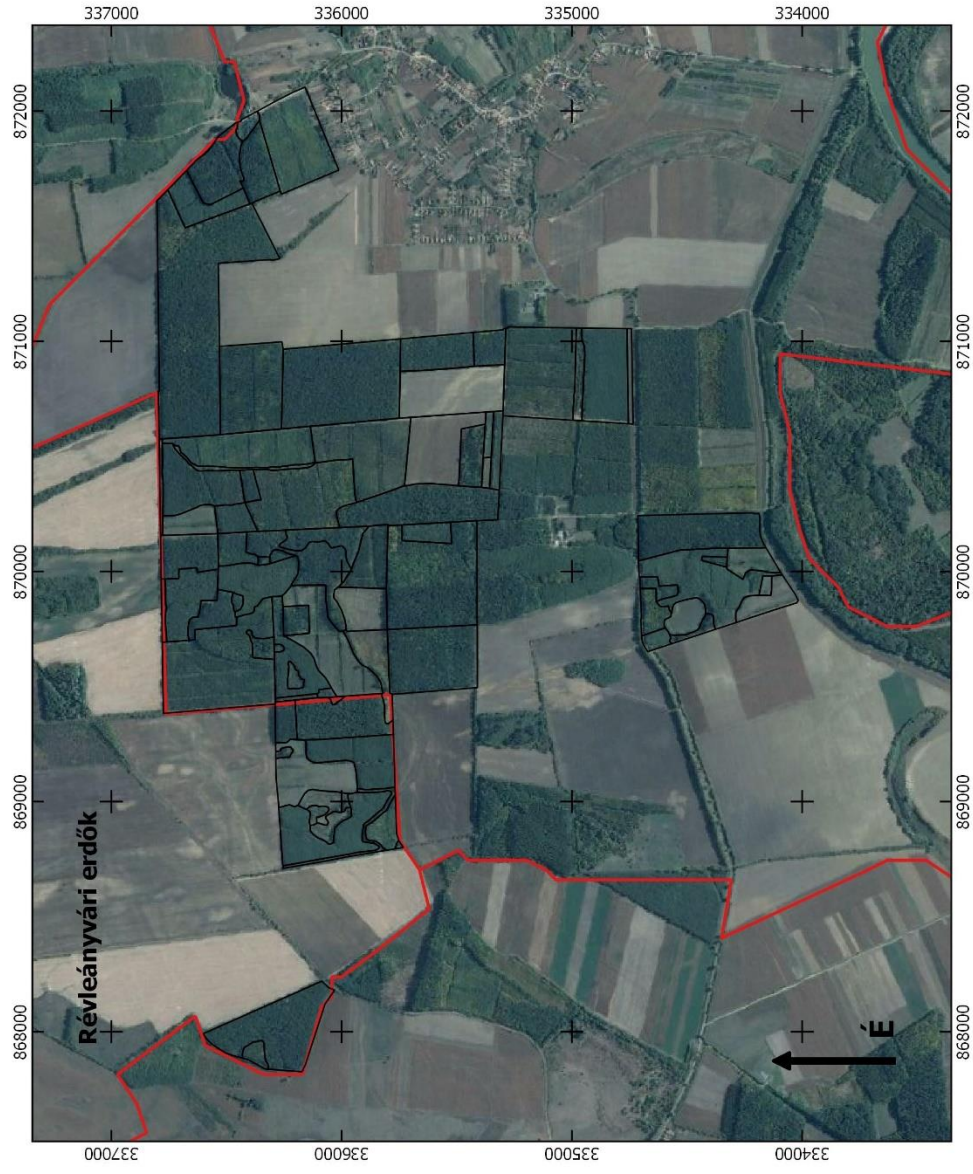
Révleányvári erdők kjkTT légifelvétele

Jelmagyarázat

- Élőhelyfoltok
- Önkormányzati határ

M=25000

Zöld Akció Egyesület
Miskolc
2015



**Révéányvári erdők kJKT
élőhelytípusai**

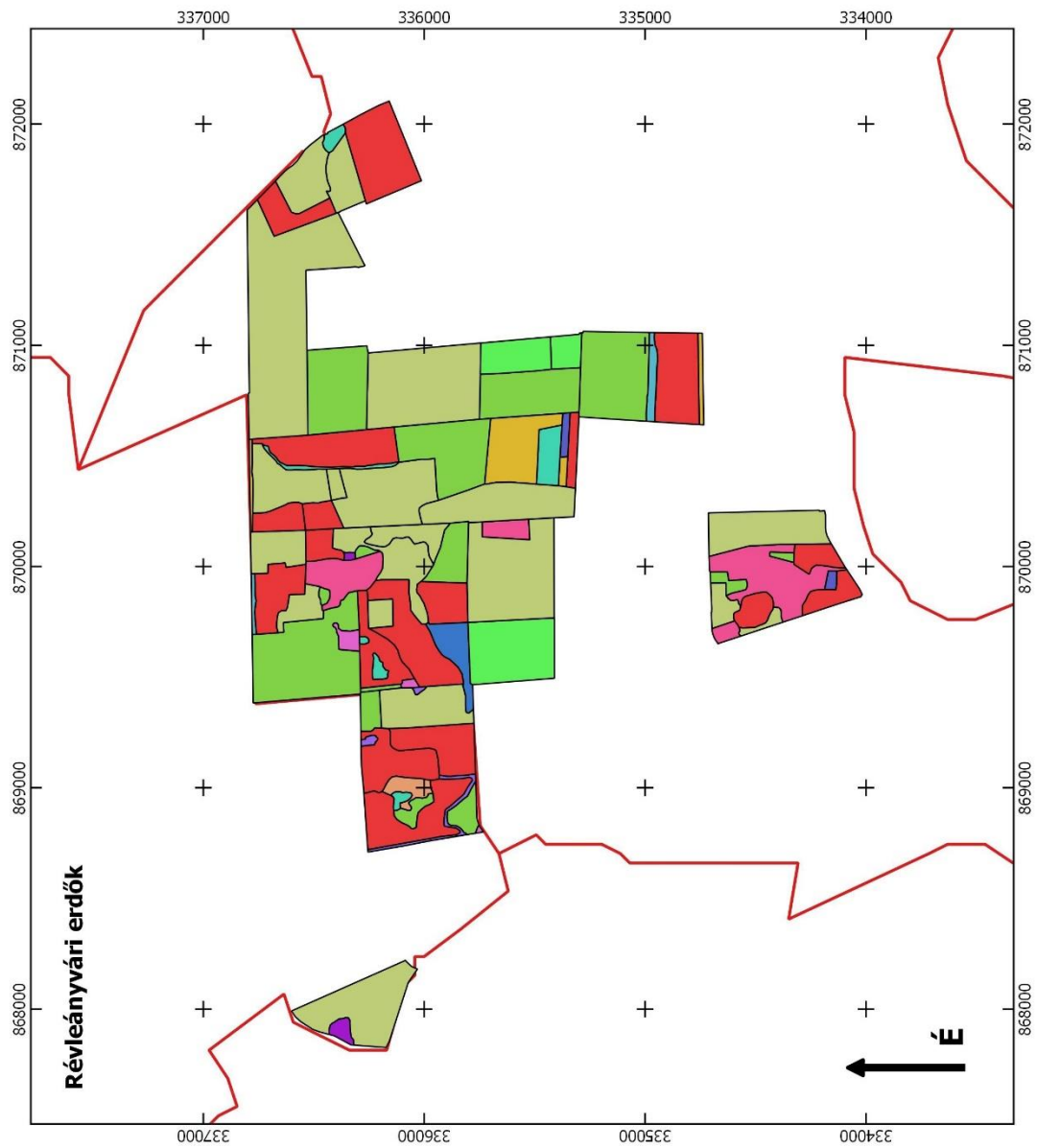
Jelmagyarázat

Élőhelyfoltok

- J4
- J6
- K1a
- OB
- P1
- P2b
- RB
- RC
- S1
- S2
- S3
- S5
- T1
- T10
- Önkormányzati határ

M=25000

**Zöld Akció Egyesület
Miskolc
2015**



[J4 (91E0), J6 (91F0), K1a (91G0)]

Á-NÉR kódok

J4 – Fűz-nyár ártéri erdők Riverine willow-poplar woodlands

J6 – Keményfás ártéri erdők - Riverine oak-elm-ash woodlands

K1a – Gyertyános-kocsányos tölgyesek - Lowland oak-hornbeam woodlands

OB – Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok - Uncharacteristic mesic grasslands

P1 – Őshonos fafajú fiatalosok - Saplings of native tree species

P2b – Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések - Dry and semi-dry pioneer scrub

RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők - Uncharacteristic or pioneer softwood forests

RC – Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők - Uncharacteristic hardwood forests and plantations

S1 – Ültetett akácosok - Robinia pseudoacacia plantations

S2 – Nemesnyárasok - Populus × euramericana plantations

S3 – Egyéb tájidegen lombos erdők - Plantations of other non-native deciduous tree species

S5 – Egyéb tájidegen fenyvesek - Plantations of other conifers

T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák - Annual intensive arable fields

T10 – Fiatal parlag és ugar - New abandonments of arable lands

**Révleányvári erdők kJKT
közösségi jelentőségű
élőhelyei**

Jelmagyarázat

Élőhelyfoltok

91G0

91E0

91F0

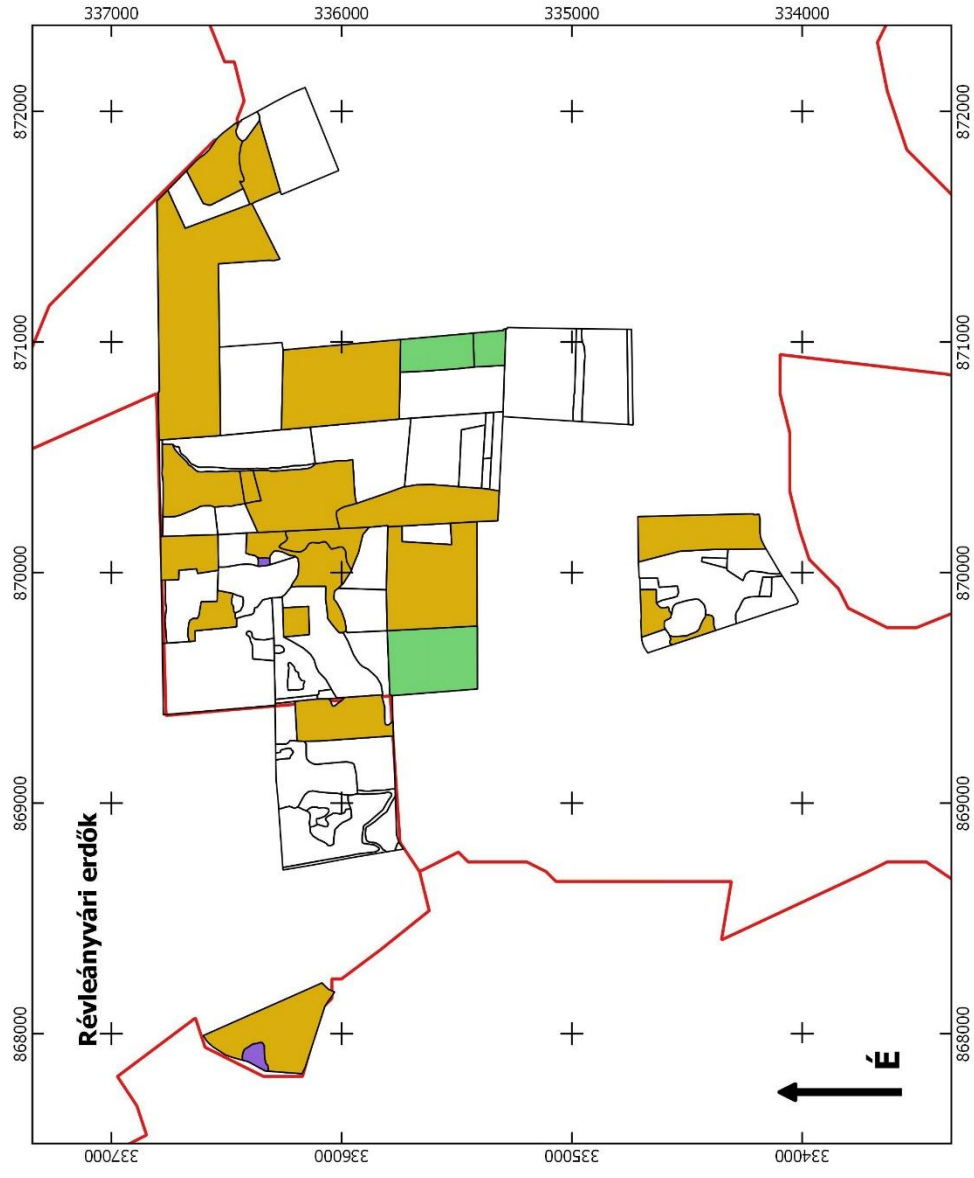
Önkormányzati határ

M = 25000

Zöld Akció Egyesület

Miskolc

2015



Natura 2000 kódok

91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

91F0 - Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)

91G0 - Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercetum petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal

**Révleányvári erdők kJKT
művelési ág térképe**

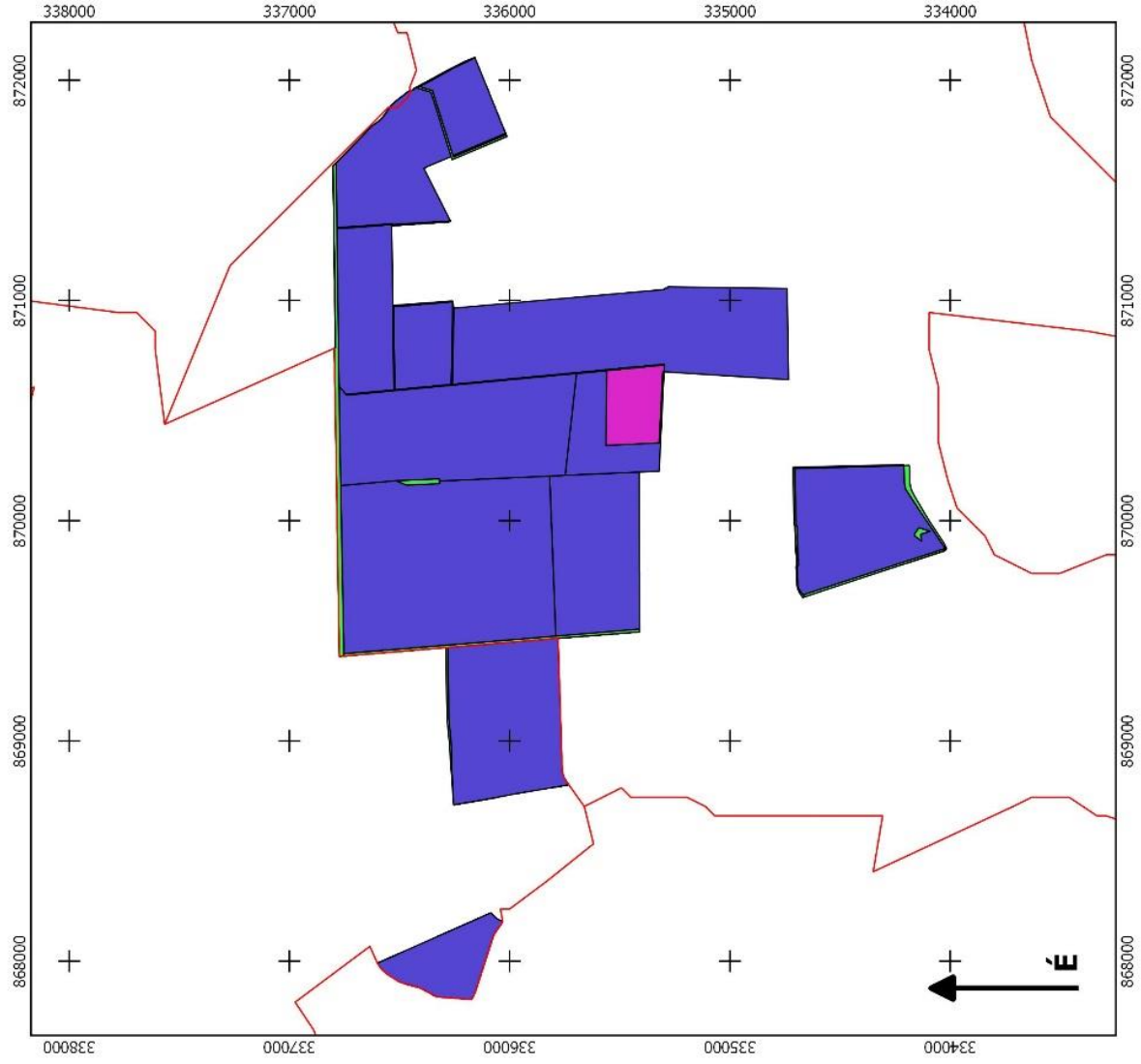
Jelmagyarázat

Művelési ág

- erdő
- kivet
- szántó
- Önkormányzati határ

M = 25000

**Zöld Akció Egyesület
Miskolc
2015**



Felhasznált irodalom

2-4. Bodrogköz alegység Vízyűjtő-gazdálkodási terve (2010): Közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság (VKKI) és Észak-magyarországi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

Agrotopográfiai Adatbázis MTA ATK TAKI. <http://maps.rissac.hu/agrotopo/>

B.M. Tiszamenti Kft. vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017. február 28-ig. Jóváhagyta: B-A-Z megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály, Miskolc, Dóczy J. út 6.

Borhidi A.-Sánta A. (szerk.) (1999): Vörös könyv. Természetbúvár Alapítvány Kiadó, Budapest

Dövényi Z.(szerk.) (2010): Magyarország kistájainak katasztere. 2., átdolgozott és bővített kiadás. Budapest, MTA FKI, 876 p.

Fehér A. (szerk.) (1988): Bodrogköz. MTA Miskolci Bizottsága, Miskolc

Földművelésügyi Minisztérium (szerk.) (2014): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez. Budapest (kézirat)

Gencsi L; Vancsura R. (1992): Dendrológia. Mezőgazda kiadó, Budapest

Király G. (szerk.) (2009): Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. ANPI - Jósvafő

Kovács J. A.(1995): Lágyszárú növénytársulásaink rendszertani áttekintése (Tilia vol. I., 86-144.)

Magyarország erdőrészeinek on-line térképe. www.erdoterkep.nebih.gov.hu

Simon T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója (Tankönyvkiadó, Bp.)

Sódor M. (szerk.) (1999): Erdőtervezési Útmutató (tervezet). A leírásoknál alkalmazott (új) természetes (potenciális) erdőtársulás-csoportok. Kézirat, ÁESZ Közp. - Budapest

Sódor M. (szerk.) (1999) : Erdőtervezési Útmutató (tervezet). Természetességi mutató. Kézirat, ÁESZ Közp. - Budapest

Sódor M; Madas K. (1998): Az erdők természetességének értékelése az erdőtervezés során. Kézirat, ÁESZ Közp.- Budapest